

euāgeliiū. **V**igilate q̄ nescitis
et cetera. **E**xplīcūt capitula

Incipit vndecima distinctio
de morientibus. **Q**uid sit
mors. et vnde dicatur. et de qua
tuor generibus morientium.

Cap. p̄mū. **M**onachus
Decima hōa dī
ei solē trahit ad
occasū. **N**ec est
etas decrepita q̄
morti vicīna est

Nō sine mīsteio ī dīstīctōe vñ
decima de morientibus tractā
dum suspīcor q̄ vñdenariū
eo q̄ denariū ī quo precep
ta legis dīuīne consistunt: p̄
mus trāscendat trāsgressiōē
designat. **P**er trāngressiōem
enī p̄thoplastorū mors ītra
iuit ī orbem terraz. **V**ñ mors
a morfu nomē suū accepit.
Mox vt homo pomū vitē
arboris momordit mortē; ī
currit atā se q̄ totā suā po
stēitatē necessitatī illius s̄bīecit
Dicitur etiam mors ab amari
tudine. quia vt dicitur nulla
pena ī hac vīta amarior ē se
paratione corporis et aīe. **S**ūt
autem tria geneā mortis vt dī
cit **V**idetur. acerba. īmatura
naturalis. **A**cerba: infantū. īma
tura: iuuenū. matura. ī. natura
lis: senū. **E**t quia de morientibz

loq̄m̄ p̄pōm̄m̄. noueīs quā
tuor ēē genera homīnum mor
encium. **Q**uidam bene uiuūt
et bene moriuntur. **A**lij male
uiuunt. et male moriuntur. **A**
lij male quīdem vixerūt. s̄ dei
gracia bñ moriuntur. **E**t sunt
qui quīdē bene vixerūt s̄ iusto
dei iudicio male moriūt. **N**āc
diuersitatem per **E**zechielem
dominus expressit satis. de be
ne autem uiuentibus et bene
moriētibz dicit **V**ir si fuit
iustus et fecit iudiciū et iusti
ciam: p̄ enumeāciōem mul
torū operū bonorū ita cōclu
dit. **N**ic iustus est. vīta uiuet
scilicet eterna. ait dñs de⁹. **D**e
male uiuēte et male moriente
mox s̄bīxit dīcēs. **Q**uid si ge
nueit latronē effūdētē sagui
nē? enūatis m̄tis opibz iusti
cie ī fine sic dīc. **N**ūq̄ uiuēs
vīu; euz vñūsa hxc detestāda
fecerit. morte moriet̄ scī: et̄na
sanguis ei⁹ ī ipso erit. **D**e eo
autem qui male vixit et finalit̄
penitet sic ait **S**i autem impi
us egerit penitēciā ab om
nibus peccatis suis que opera
tus est. et custodierit vñuersa
precepta mea et fecerit iudiciū
et iusticiā vīta uiuet et non
moriētur. omnium īiquitatū
ei⁹ q̄s opat̄ ē nō recordabor

In iusticia sua quā opatus ē vi
uet **A**ppollom⁹. Mag⁹ olo
lacio. **C**esarius. Non min⁹
terribile ē qđ seqtur. Si autē
auterit se iust⁹ a iustitia sua et
fecerit iniquitatē sū oēs ab hōia
ciōes suas quas opari sol⁹ ipi
us nunq⁹ viuet. Omnes iustitie
eius qđ fecerat nō recoz dabūt.
In pēto suo qđ peccauit morie
tur. Petrus bñ vixit et bene fini
uit. Simō mag⁹ econtrario male
vixit et male finiuit. latro i cru
ce male qđem vixeat. s; bñ ofi
mauit. Nicola⁹ aduena credit⁹
pri⁹ bñ vixisse. s; nō bono fine
conclufit. **A**ppollom⁹. Qua
re boni bñ et mali male moriāt⁹
qđstio in nulla est. qre autē diu
bñ viuentes nō pseuerēt et diu
male viuentes bono fine dece
dāt nosse vellē. **C**esari⁹. Nō
sum Chusai. ofiliari⁹ Dauid.
Quis em⁹ nouit sēsum dñi. aut
qđ ofiliari⁹ ei⁹ fuit. **A**ppol
lom⁹. Que ē mors bō. et que ē
mors mala. **C**esarius. Qui
in caritate deccedit. p lumē eius
videbit lumē eternū. hinc ē qđ
foris moriētes. lumē ardenste
nent in manib; . Qui vero sine
caritate moriūt mittetur i tene
bras extēiores. Vna. n. snia omi
nis hęc diuersitas cōcluditur.
Qualē inq⁹ te inuenero talem

te iudicabo. **A**ppollōi⁹. Sa
tisfactus mihi fateor p sētētiās
nūc pcor ut exēpla sibiungas
Cesarius. Fatia qđ hortais
et hoc sū ordinē predēm. Qm
pāiosa sit in conspēu dñi mors
sāctor⁹ eius. et mors pētor⁹ pē
sā sibiecta declarabūt exēpla.
Et tpe quo bñ **C**a. n.
sim⁹ Dauid mōch⁹ clau
strenē ab hac luce migrauit.
Facta est in eadē domo qđ alio
nomine Dēmenrode vocatur.
mōlitas magna. dñō eligēte
sibi eos quos vita omēdabat
sāctior. ad similitudinē colum
be qđ meliorib; granis pascitur
Erat ibi sacerdos qđā nomine
Memer⁹ qñq; ecclie sācti Sp
meonis in Treueri canonicus.
et salutari admoniciōe sancti
Bernardi abbis ad ordinem
conūsus. Ampli⁹ qđ triginta ā
nos in ordine fecerat. et p pluri
mos labores ad sblime scitatis
culmē pueneat. Cūq; in eadē
domo ob suam pbitatē ad diu
sa elcūs fuiss; offitia. pōratus
sc; cellerarie. Bragiarie magi
sterij nouiciōz. gradatim tñ
oibus irrephēbilit⁹ admistr
tis grauit⁹ infirtus morte; adēē
dolor vehēmēs indicauit. Cui⁹
dolores abb ofiderās. in domū
secretorē eū ponī fecit. qtuor ab

mysterium eius deputatis Ille vero licet gaudere de solitudine tristabat tamen de exhibito honore dicebat abbas. fratres isti vigilando atque laborando sunt lassique mihi sunt necessarii. **B**rata est in solitudine neque minus solus ero: cum solus ero. **N**on ei solus est cui presul et custos dominus adest. **S**i careo hominum obsequio credo quod non deest presidium de celo. **A**bbas recedente et ad sermones eius minus attendente ipse fratres abire opulit lucernaque exigua. **M**edia nocte prope iube in eandem domum ad dicendas horas minuti conveniunt et ignis accessus est. quod hypocrita erat. **D**ominus matutinis visitavit eum prope fratribus lectum eius circumstantibus. **Q**uibus ait. **T**ota nocte sollemis fabam. **S**i centum linguas haberem ne iocunditatis gaudium explicare non possem. **V**idi deificum lumen: audiui celestem armoniam inter sui choros psallentium in choro. **A**bbas quod concordate quod distincte quod reuerenter psallebant. **V**oces quod erant multe et diuise sicut quoadmodum in cithara vaientae cordarum uniformiter reddit ouertum vel concertum: ita oculus illa diuinitas in una ouiebat melodiam super humanum sensum delectabilem. **P**ueris succincentibus puellares voces ascendeabant fatietes diapason. **C**uius organum suauitatem humana

infirmas estimare non potest. **A**dmirati in super hiis. **A**stitit quidam in habitu ueneabili dicens. **Q**uid miraris? **N**ec est laus ubi dei. **E**t cum hoc dixisset psallentibus adiunctus est et tota uirtute psallebat. **I**nterea gratum occurrit spectaculum: videbam scalam spectiosam super me directam iter ethere in celum plentem. **U**nus ex nostris subito de medio factus: hanc ingressus: super na regna petebat. **L**etabundus et laudans angelorum vallatus corporis nullumque passus omnino dissimulare celo receptus est. **V**erum tamen frater ille non est in designatus ex nomine. **Q**uidam autem calumniabatur fratres nostros duo obijciens scilicet quod defunctis fratribus debitam pensionem negligenter solueret et ueteres tunicas cum nouas recipient non statim redderet. **I**n altero me reprehensibilem doleo propter uirgates enim causas missas non dum pro solui quod debito sicut quod plura psalteria dixi. **D**eo enim gratias ago labia mea non quod otiosa fuerunt a laude dei. **N**ec persequitur est et obsequetur ab hac luce subtrahitur hinc fecit dominus. **A**uius de eo quod in exterioribus agere sepe per diem duo psalteria dicere solitus esset. **P**erspiciui est quod frater ille qui subito de medio factus cum honore celesti deduci visus est ipse. **M**emineris si te eleganter expressit

euidenti declarās iudiciū q̄ v̄
lōtū mortē subueniēte: sine
omī discimīe transiturus essz
de p̄ssuis ad gloriā. De morte
ad vitā. De mūdo ad Christū
cui est honoz et imperiū in secu
la seculoz amē. **Ca. iij.**

Erotabat in eodē cenō
bio sac̄dos. **P**senbardus
nomie: custos ecclesie plusq̄
tricesimū annū agens i oē die
et ad extrema pductus ē. Me
dia nocte cū sup eū mīnistroz
vigilaret diligētia audiuerūt
eū: leuū susurro verba sonare.
Timētes qz ne mortū proximū
aliena loquētur oī loquētis
aure adhibita: intellererūt ver
ba sublimia edificacōis plena
De gloriā celestiu: et inenarra
bili leticia sac̄toz. **D**ignū ego
iudicātes testem hīs p̄doneū
adhiberi nūtauerint h̄c abbi
q̄ et ipse gūi laborabat infirmī
tate. **V**ocat⁹ abbas affuit. In
terim cecidit orologiū et oeca
siōe sūpta sic fari cepit. **A**chq̄
suauē noctem exegi. q̄ delecta
bili orologio tēpando opam
dedi. q̄ dulces et q̄ suaves con
centus audiui choris in celo
psallentiū interfui. **A**ch q̄ cō
corditer q̄ delectabiliter psalle
bāt. In nostro cantu solet esse
dissonātia. tediu. lassitudo. ibi

longe aliter est. In vnā omnes
cōueniūt melodiā: sup omne
q̄ delectat dulciore. **I**nfatiga
biles laudare nō cessant: et q̄
toplus laudant tātoplus cre
scit amor laudandi et mirabili
atqz ineffabili mō hoc puenit
in v̄su gratissime q̄etis: q̄ nun
q̄ vacat a laude creatoris. **I**bi
vidi hōies nostri ordinis sup
hōies alios eminere claritate
et dignitate et gratia pcellere.
Qui em̄ magis hic humiliati
sūt. mediocrib⁹ pro Christo
cōtenti. gloriof⁹ ibi exultāt
Abūdantiorē accipientes o
lacōe: fatie splendidissimī sta
tura celsi veste gloriof⁹. **C**ū hīs
familiariter conuersatus sū et
amico refect⁹ colloquio. **A**ppa
ruerūt etiam mibi frēs nostri
dñs wernerus p̄or et dñs. **M.**
et dñs. **A.** et dñs. **C**uno. et dñs.
Dauīd. honore celsior cādidis
simis induti cucullis quoz mī
toz oculis meis tā erat impene
trabilis qm̄ radius fulguris
choruscantis. **T**āta gloriā ve
stiu delectat⁹ solícite querebā
si talē ego habiturus eē. **E**t
dixerūt. **Q**ui viuūt irrephensi
biliter talē veste; spare potest
Si vero vitiū latuerit in oūsa
cōe. macula apparebit in veste
Culpa em̄ vite macula; fac in

veste immaculatā ergo mebis
habere vestē. q̄ se a maculis ser
uat immunē. Et dixi q̄ sunt macu
le. Et ille. Murmuraco detractio
inuidia. negligentia. et q̄cqd
sinceritate cordis maculat et cō
fundit. Qui talia agūt in glia
vestis maculā ponūt. Tu vero
p multis laboribus. et vite bo
nestate filēm sortieris vestem.
His dictis faucibus arefactis
viribusq; exhaustis defecit lo
quēs. Post modicū instillata re
fo cillatus aq. resumpto q; spū
ad loquēdū se pans. spem fecit
auditorib; et ait. Utinā differ
r; me dñs vsq; dū opleto ope
dei dñis nris loq̄ posse. Ab q̄
leti nūc; bañluseēz. q̄ leta. q̄
stupēda narrare. que vidi. que
audiui et sensi. que pata sūt di
ligentibus deū. et in laude eius
vigilantib; et abbas. Frat. quō
hæc vidisti. Et ille. Quat̄ hac
nocte raptus sum añ deum. Pe
ctus meū aptus ē et anima mea
educta est. et statim fui int̄ cho
ros angeloz et vidi dñam no
strā in imensa claritate cum su
is sacris virgimib; que se mibi
pmisit in necessitate affuturaz
et sanctū Michaelē cū multo
exercitū angeloz prepatum i
auxiliū mibi. Nam altai et me
morie sue honore solebam sem

p̄r impendere. et innumerabiles
multitudinē sanctorz. et quos
antea nō viderā. statim agno
ui. Rursus spū et viribus defici
ens. loqui cessauit. Cōpulsus
itaq; de sorbicula. paucillū ac
cepit et gustans ait. O q̄ dul
cis est domin⁹ gustatib; O q̄
ta est suauitatis eius abundā
cia. q̄ larga. q̄ idēficiens. et oī
um deliciarz copijs affluens. q̄
me i hac nocte. reficere digna
tus est. O dulcedo illa. dulcedo
gratissimā. optabilis et pstantis
sima. O q̄ singularis. q̄ excel
lens et ineffabilis. Intus eram
in corde vtriq; teneo. verb au
tem explicare non valeo. Quā
sentire potui. nō possum effari.
rei immietate victus. Tam felici
refectōne pastus. Hanc super
addere superfluum duco. Nec
breue et modicum nutrimentū
prestat. illa in ppetuum reficit
et saginat. O q̄ beati sunt. qui
illa sine fine fruturi sūt. Iube
te abbas. Vocati sunt quidā
nouicij. Viri quondam in se
culo clari. virtutē militai in sig
nes. quos ita consolatus est.
Vere felices estis et terq; quat̄
q; beati qui de vana vestra et in
uersacōne atq; mundana vai
tate per dñā mīa; vocati estis.
ptē i celis cum iustis habituri

Constat enim de salute vestra. si
in pleueraveritis. **N**am dominus da
uid indefinenter pro vobis preces
ad dominum fudit: quatinus quod sa
lubriter inchoastis: feliciter com
pleatis. **U**num autem eorum nomi
ne exprimes de eo dicebat. non por
tas claustrum ingressus fuisset.
mortis eterne portas non euas
sisset. **A**derant et hospites ouerte
di gratia de sedibus suis euocati.
hinc immo adhuc rerum temporalium
amore detenti. rem arduam aggere
di dubitabant. **Q**ui fiducialiter
accedentes ad viam dei. mentisque
fluctuationem confessi. quod vide
licet velle adiacere eis: perficere
autem bonum non inuenirent: suppli
cabant ut orationibus eius ad
iuti mererentur in bono stabili
ri. **E**t ille. **Q**uandiu mentem adhe
retis seculo: non potestis perfecte
placere deo: nec firmari in bono
habetes voluntatem fixam in malo.
Quapropter recedite omnino
ab hijs que inutiliter amatis et non
derit vobis gratia saluatoris. **S**i
vidissetis: que ego vidi: omnem
gloriam mundi vilem reputaretis.
Deinde multa querebant: ille
de patre: ille de fratre: ille de su
o statu futuro: ille de penitus. **S**i
vir dei ita singulorum rursus tempore
ut secreta reuelator. et officium
inspector esse probaretur. **M**ox v

cate domino sancta illa anima
carne soluta est ad dolores cor
pis ultra non reditura. **H**ic credi
mus immortalitatis luce vesti
enda. et plenaria gaudiorum sua
uitate reficienda. **D**uo hinc capi
tula sunt quoniam reliqua que sequuntur
a quodam repi notata: que se ea
que dicta sunt vidisse et audi
uisse commemorat. que perire non su
passus. **N**atent preterea plures
testes qui adhuc supersunt. **A**
pollonius. **P**rosequere obse
cro reliqua que tanto sunt audien
tibus gratiora quanto tuo testi
monio recenter gesta: scripto
sunt mandata. **C**anon

Fuit in eadem domo mo
nachus sacerdos nomine
Sigerus etate iuuenis et ama
tor ordinis sui corporis seuerus
castigator qui inter cetera vir
tutum opera sancti dei genitricem ar
denter diligebat. et quibus po
teat modis alios ad amorem eius
accedebat. **C**um autem accersiois
sue hora immineret. eo quod infir
maretur. et languor esset fortissi
mus. quidam conuersus magna
dei gratia perditus. quem dominus se
cretis consolationibus suis frequen
ter consolari dignatur huius
modi visionem vidit. **V**isa est
ei tabula defunctorum pulsari et
ire cepit ad munimentum fratris

exitu. Et forte transitu hñs per
palaciū opis mirifici. iuenit re
sidentē in eo matronā reuerēde
dignitatis et facies angelicā; p
fēbat grām. et mūcū indumēta
cādozē. **Dē**bat igitur defixis i ea;
lūib⁹. cert⁹ tā defixē abili psoē
diuinū numen iēē. **D**eiq; tāte
dimitatis pñcia ausū pñte api⁹
accedit n̄ metuēs offēse piculū
et familiarit̄ vba pserit dicēs. **A**
mantissima dñā. qđ cause bēs
igredi ad nos: cū hoc n̄ sit licitū
matrois. **E**t illa. **S**peciali i
qđ iure fungor in domo ista. et
venio visitare familiares et dome
sticos meos. **E**t ille piā p frib;
gerēs solitudinē. **A**it. **E**cce frēs
nrī uirūm decedūt iuuenes et se
nes. et mediores. et n̄ est psoa
rū accēptio. **Q**uid inde nob fa
ciēdū est? **E**t illa dēns decātare
Te deū laudam⁹. **C**ū pluā rñ
derz. hēc tm̄ vba retinūt vir sim
plex et sine lris. **I**nterūvero pul
sata est tabula et cessauit visio
figuratiua. **C**redim⁹ piām dei
genitricem utpote nrēm mise
ricordie fideli suo in morte nō
defuisse. et tle inditiū aduent⁹
sui dedisse.

Capitulum. v.

EA tempestate venit ad
conuersionem adolescēs
lapeus mundi corruptelam

corruptis euadens. carnis in
tegritate seruata. qđ est mag
num diuine miserationis bene
ficiū. **D**ic cū se capitulo prese
tasset. cōsequenter languore
correptus inunctus est. **Q**uo
inuncto. aliis defunctus est.
Cuius exequiis cum vniuersi
interessent infirmis interim sine
custode relictis audiuit adoles
cens ille: choros angelorū ob
sequia funeris agencium et su
auitate psallentiū magnifice
delectatus est. **I**nsuper quidā
ex ip̄is presencialiter astiterē
ei et allocuti sunt dicentes **A**mi
ce tu quid dicis? **P**lacet ne tibi
hac vice venire ad nos? **E**t il
le vehementer cupio dissolui
et esse cum **C**hristo. **E**t angeli
Esto paratus. **E**xpletis prese
tibus exequiis statim nobiscū
ibis. **I**lle promissi haud dubi
us superni futurorum gaudio
rum primicias iam corde prese
ciens. letus et hylaris redeunt
infirmario rem pandit per or
dine; et adiecit. **S**ternite mat
tam. et pulstate tabulam et que
pparanda sunt: parate celeri
us. **I**am enim iturus sum ad do
minum. **Q**uod ita factum est.
Porro quidam infirmus pro
xim⁹ iacebat ei et quasi con
tiguus tenui tantum pariete

diuisus ab ipso qui audiuit angelos cum eo loquentes qui adhuc superest testis fidelis cuius testimonio fide facit vita laudabilis.

Erat in eadem domo. **Ca. vi.** mo claustro similis laico? conuersus nomine Optus vir moribus ornatus. et actio circumspiciens. a primis adolescentie annis deseruiens in ordine. ad omne iubentis impium hilaris et promptus. **Hic** annis circiter triginta cum fratribus infirmis tam deuotum quam sedulum exhibuisset obsequium. ipse quod diuersa corporis inequalitate correptus et in magnis laboribus superuivens annis quinquaginta. longum traxerat martirium. verumtamen licet corpore inualidus. animi prouidentia non deerat firmi necessitatibus. prudentem disponens omnia. Tandem oborte mortis virgenter precella et languore iualescente. die suum finem? vita similis et doloribus ereptus est. **Nocte** beati Stephani quam prima est natalis domini pulsata est tabula defunctorum pro eo. et surgentes festinanter aduenerunt fratres orationibus mumentes fratri exitum. Iacebat autem ut mortis est positus super praemattam extremum trahens spiritum. **Dicta** letania cum adhuc aliquod spiritum super eum videretur inceptum fuit septem psalmi. **Inter** dicendum tamen de leui somno excitatus re-

duxit. circumferens oculos. et iubente abbate repositus est in lectum suum et reuersi sumus. **Quidam** autem rei nouitate percussi manserunt circum eum expectantes donec conualesceret spiritus eius. cupientes audire ab eo quod hoc esset miraculi. **Potest** quod autem sibi redditus est ita dicere exorsus est. **H**ego quod facere et habere nolo. modo eram inter angelos celestis armonie suauitate demulcebar. **Deputatus** eram beato prothomartiri glorie ipsius? consors et collega futurus. **Hic** ergo quod facere. certe redire volo. **Potest** modicum inter tabula pulsata est et feliciter obdormiens in domino ut credimus non est fraudatus a desiderio suo parte habitus? in sorte sanctorum. **Quod** autem postea sibi gloria reuersus ad horas caruit in hoc pusillanimitati nostre consulti esse non abigimus? videlicet ut minus sollicitos deuotos faceret et proficientes studiis melioribus accederet.

Ca. vii.
In eadem domo erat? quidam conuersus fuit. cui de interioris hominis lumine contulit donum corporis celesti munere ornatissimus. dedit. nec ei dominas videre visiones aliquam de gloria sanctorum frequenter penas malorum assidue ipsum deone flammis uomos ignium globos eructuantem. **Mira** sunt hec et

munera dei. Frequenter autem patitur
deonum iuribus et ogressus ita ut
ipsi impingant in eum et ipse vel pug-
vel baculo affligat eos. Nos as-
fultus pati solus in quolibet loco ma-
gis in ecclesia. maxime cum per defunctis
orat. Ea tempestate cepit iste in
exequiis defunctorum audire cho-
ros angelorum psallentium. modo cum
monachis modicum. Cum autem esse
rebat corpus procedente conuictu
maebat angelus in choro exequan-
officia complentes. Inter sanctus autem et
per nostrum ineffabiles solebat audire
iubilos et super humanam estiam et
dulces. Nec celestis modulatio
post depositio domini David dul-
cior et magis intelligibilis audi-
ebat. Contigit aliquando dominum ab-
batem edificacionis convenire ad
hunc cecum. qui inter cetera accepte ge-
nie beneficii confessus est. et si dilige-
ter autem promissus est ab abbe
ut sine gratia gratius existeret omni hu-
mana gloria; excluderet dominum apud
se munus occultas nec sanctum daret
canibus. Et rursus se tamen hoc unico
fri suo carnali dixisse. Et intellex-
it abbas lapsus huius. Post dies
aliquot reverso abbe humiliatus coram
eo celesti se carere beneficio lacri-
mose confessus est. Et inflicta ei
gravi penitentia que super bien-
ti subtracta fuit. penitenti resti-
tuta est gratia.

Capitulum. viij.
Cum in extremis ageret
frater Hildebrandus ta-
bula pulsata. conuictus accir-
rit. Quo morientem circumsta-
te. et exequias ex more celebra-
te. stetit frater quidam inter ali-
os cui talem visionem dominus
revelare dignatus est vidit. et
ecce alius conuictus superuenit
hominum albatum; qui in lo-
co quo moriens iacebat: spec-
osum valde puer accipiens cum
gaudio magno et canticis abi-
it. Itaque gemina felicitas huius
fratris substantia a gemino co-
uentu delata atque deducta est
anima scilicet a conuictu alba-
torum: ad beatam requiem. Cor-
pus vero a conuictu albandorum
ad ecclesiam. utroque sane pro-
eo quod deferebant in dei laudem;
quoniam indifferenter corepate.
Appollomus. Quid est quod
in quorundam iustorum morte
tam mirifica videntur et in ali-
orum qui eis in merito pares
sunt vel forte maiores nulla on-
duntur. Cesaius una causa est ut
latens scitas morientium. viventibus
manifestetur. Alia ut eorum virtutes
quibus hoc meruerunt imitentur.
Tercia est iustorum in cetera si ma-
le fuerit ut sepe fit infamati domino
stretur. ubi causa. Ca. ix.

In eodē cenobio quodā fratre
fautore nomie wenero conū
sum aliquē quidā ex fratribz
calūniati sūt sine causā : ita ut
eijceret ab illis. Contigit post
hoc ut frater idē moreretur et iā
dictus wenerus interesset et cō
mēdationi eius. **M**oris autē
tunc erat ut aliquo supmattā
posito : fratres sicut sine pcessi
one occurrerēt. ita sine ordīne
circa morientem steterūt. ubi
cuiqz pōr occurfus aut deuocō
locū dedit laicis fratribz hūc
indē circa mōachos stantibus
Corpe igitur mortui loto et al
lato. vidit idē wenerus mul
tas candelas in circuitu feretri
statutas et omēs ardētes. In p
te autē qua ipse stabat : omēs
candle paritē extincte sūt. Vñ
mīatus simul et territus cū cor
pus in ecclesiā delatū fuisset. ip
se dñm Sifridū traxit in pte et
cōfessionē fecit extinctionē can
delaz suis peccatis iputans et
innocētie fratris manifestāde.
Reuerfus in ecclesiā easdē can
delas inuenit et omēs ex omi p
te ardētes vidit.

Ca. x.

Inno pterito defunctus ē
ibidem dñs Hertwicus
pōr. vir quidā grādeus et cir
ca disciplinā feruētissim⁹. Qui
cū sero putaret esse moriturus

multis q̄ cōuenerāt clata voce
dicebat. **N**ō modo moriar sed
crastina die hora nona ero an
summū iudicē de omnibz opibz
meis ibidē redditurus rō
nē. Eadem siquidē hora expira
uit. In cuius trāitu quidā con
fessi sūt se āgelos audiuisse.
Simile hēs de Vlrico mōacho
vilariesi in distīctōne nona
capitulo tricesimō. **P**ro
uiti⁹. Quid est q̄ ille predix
it se iturū ēē ad nuptias iste ad
iuditū. **M**ōachus. Ille ut
pote i adulescētia conūsus pie
psumebat de custodita inocē
tia istū terruerit peccata multo
tempe cōmissa. Senex enī ve
nerat ad ouersionē. **P**rouiti
us. Beati mortui q̄ sic in dño
moriūtur. **M**ōch⁹. Quāta
sit in dño morientū beatitudo
subiecta declarabūt exempla.

Capitulu. xi.

In sepedito clauistro conūsus
quidā fuit noīe Mēgosus vir
simplex et religiosus in coquī
na couētus seruies. Accidit ut
die quadam cū iuvene quo
dā mōacho ebdomadaio co
quine lignū incideret. Cū mī
n⁹ caute pedē ad scindēdū sua
ret mōchus eundē pedem diui
sit. **D**eportatus in infirmatoriū
cū nimis torqueretur inuictus est

Instante tēpe eūdi ad caplin
geneale dixit ei bone memorie
dñs Bisilbtus abb. frater me
goze non debes mori. sed exspe
ctab me. Rñdente illo: si in me
fuerit fatiā subiūxit abb. Ego
p̄cipio tibi Iuit ēgo ad caplin
a morat⁹ est diuiti⁹. Reuſo eo
a uenēte ad portā pullata est
tabula a cāpana. Interroga
uit abb cui pullaret. Dicente
portario qz fratri mēgozo. Rñ
dit abb. Ego dēterē ei adhuc
loqui festināsqz ad orationē;
cui⁹ uenisset in infirmītorū ille
expirauerat. Et cū se inclinaſſet
ad mortuū; alta uoce dicebat
frater mengoze a non erat ibi
uox neqz spūs. Cūqz secūdo
idē nomē repetisset. Rñdit pri
or. Nolite uos fatigare expira
uit ei Tunc abbas se ad illius
aurē magis iclīnās clamauit
dices Ego tibi p̄cepam ne mo
rēris donec uenirē. Ego tibi ite
rū p̄cipio ut respōdeas mibi.
Ad quod uerbū ille quasi gra
ui somno excitat⁹ oculos aptu
it et ingemuit. Och pat' inq̄t
quid fecisti? Bene erāt quid
me reuocasti? Vbi inq̄t eras?
Respōdit cōuersus in padiso
posita mibi erat sedes aurea se
cus pedes dñe nostre a cui⁹ me
reuocares aduenit dñs P̄sem

bard⁹ sacrista noster trahēsqz
de sede eadem. dicebat non hic
sedebis inobediēt' huc uenisti
reuertere ad abbatem tuum.
Sicqz reuersus sum. Attamē
promissū est mibi qz eadem se
des mibi foret reseruāda. Vi
di eundē P̄sembardū in multa
gloria in cui⁹ p̄de apparuit ma
cula eo qz nobiscū existens in
uitus iret ad labores. **A**pol
lonius. Cū sancti sine macula
sint ante thronū dei quid est
qz in gloria ciuis celestis uisa
est macula? **C**esari⁹. Prop
ter uiuētes uisio eadē ostensa
est ut gloria monachis uiuē
tibus esset ad osolacōnem ma
cula uero negligētibz ad cor
reptionē; licet enī inuitus iret
cū fratribz ad labores manu
um valde tamen sollicit⁹ fueat
circa diuinū seruitium libenter
mature matutinas pullabat
libēter alte cantabat. **A**pol
lonius. Placet qd dicis. **C**e
sarius. Testatus est idē mē
gozus se dñm Dauid ibi
dem uidisse a alios multos
qui nuper fuerant defuncti. Di
cebat etiam infra triginta dies
aliquos de purgatorio esse li
berandos. Cūqz hęc a hīs finī
lia recitāe cepisset aduocati sūt
nominē viri in seculo nominati.

Berardus videlicet Marcina-
nus. et Carolus postea abbas.
De cuius etiam manu comedit in
signum vere resurrectionis. **P**ost
hoc cum postulasset licentiam redeun-
di respondit abbas. **M**odo vadas
in pace: et benedixit ei. **A**d quod
verbum mox oculos clausit et ex-
piravit. **H**ec mihi recitata sunt
a senioribus nostris: et a iam di-
cto Marciano quod tanto mira-
culo interfuerat. **C**umque prefatus
Berardus esset moriturus. et
Berardus agnomento Vuas-
hart ad pedes illius resideret: p-
phetico spiritu ad stabilitatem illi
hortatus est dicens. **O** Berarde
vide ne creas ordines: quia multa
milicia demonum ante portam expe-
ctant te. **Q**uid postea de eodem
Berardo actum sit novimus om-
nes. **C**apitulum xii.

Simile miraculum contigit in ea-
dem domo. **C**um esset ibidem
novicius dominus Hermannus nunc
abbas loci sancti. **M**atthei: sicut
ipse mihi retulit venit ad eum die
quadam aliquis de senioribus di-
cens. **V**enite mecum ego faciam vos
audire incontinenti que libenter
audietis. **E**t duxit eum ad quen-
dam conuersum. **H**osbertum nomine
qui mortuus fuerat et reuixit.
Quique conuersi nescio quot sunt
secuti: sperantes quod novum aliquid

esset audituri. **A**d quod ille **V**os
domini numeratis annos omnibus vestris
alius quodraginta. alius triginta
alius decem. **E**go vobis dico quod
beatus est mortuus ille siue con-
uersus qui bene vno anno vel me-
se vel quod minus est una ebdoma-
da in ordine conuersatus est. **Q**ui-
bus cum amplius dicere nollet. re-
cesserunt. **A**d quem novicius rogo
vos bone frater ut aliquid mihi
referatis quod me edificet. **R**espondit
ille. **E**go cum nuper infirmarer eum
que in doloribus maximis: venit
ad lectum meum: nescio quid. **C**um
que primo tetigisset pedes meos
gradatim ascendendo tetigit ven-
trem meum. ac deinde pectus nec
tamen ex eodem tactu aliquid ma-
li sensi. **T**acto vero capite meo
mox expiravit. **D**uctusque super in
locum amenissimum. animis de-
liciosus: in quo diuersi generis
arbores ac multicoloris flores
asperi. **O**currerunt mihi et iuue-
nes speciosissimi a quibus offi-
ciosissime sum salutatus. et ante
dominam nostram celi reginam
cum multa alacritate deductus.
Positae sunt mihi sedes super pedes
eius. **I**n qua cum sedere cum multa
cordis mei iocunditate: iussus
sum redire ad corpus. de quo
cum plurimum dolere: consolati
sunt me dicentes. **N**e tristis es quia

sedes hec tibi r̄seruabitur a p̄
dies paucos redibis ad eam.
Quos cū iturus interrogassez
de statu futuro nostre domus
responderūt. **B**onus est stat⁹
eius presens sub abbate hoc
Bisilberto neqz p̄l⁹ ab eis op
tinere potui. **C**irca terciū ve
ro diem rursum expirauit idē
Bosbt⁹. **A**pollonius. **C**uz
in primo capitulo huius disti
ctionis dictū sit nullaz penam
in hac vita mortē esse amario
zem. quid est q̄ neuter istoruz
cōuersorum de illius amaritu
dine conquerit⁹? **C**esarius
Puto tantum de illis esse intel
ligendum quorum anima sep
atur a corpore non reuerfura
nisi ad diē iudici⁹. lego **L**aza
rum cum adolescente ac puella
suscitatos. **T**abita; etiā a ma
ternum. necnon a multos ali
os quorum nullus de hac re a
liquid cōqueritur. **Q**uosdam
etiam tam placide videm⁹ mo
ri. ac si in somnū resoluantur.
Unde de hac questione nihil
certi diffinire possuz. **A**pol
lonius. **S**i qua sunt residua
de morientib⁹ prediēte dom⁹
precor vt mibi edisseās. **C**e
sarius **H**oc vt fiat oport; me
ordīnez p̄pōitū mutare ita vt i
terim scalai inō loqr nūc de be

ne viuētibus. a bñ moriētib⁹
nūc de male viuētib⁹ a bñ mo
riētib⁹ nūc reuēdo ad illos.
Apollonius. **D**ūmō loqr̄is
edificatoria de ordīne modica
in euā ē. **C**esai⁹. **A**udi ergo
quāta sit mīa dei. **C**a. xiiij.
Hte aliqt̄ ānos in clau
stro sacdos qdā defūct⁹
ē cui⁹ vita tal' eāt. **I**n ordīe qdē
ing⁹ fact⁹ fuerat mōch⁹ a sac
dos in q̄ tm̄ p̄fēcāt. vt p̄orat⁹
officiū adipiscētur. **S**i scēte
iuidia dyaboli a p̄pa temēta
te defis castitatis a inocencie
castris. i regione abijt dissim
itudinis. pactū facē cū delcācō
nib⁹ suis. **A**liqn̄ at p̄itēcia du
ct⁹. **P**remōstr̄tēb⁹ ordīs regula
ris effcūs ē. **R**ursūqz ēcūuēt⁹
a sathana i p̄stios cecidit erro
res. de hic ad nostz ordīnez se
cōtulit. **I**terz qz scūs apostata
voluptatib⁹ frena laxauit n̄ e
rubescēs dēsticā vxoris coha
bitacōnē. **N**ouissimē diebz istis
r̄spect⁹ adeo p̄e lūmū selm cū
o cupiscēcijs defuit veniesqz lē
mērode igssuz petiuit a optiuit
Mox ad arma p̄nie ouolās o
fessioib⁹ assiduū lacris oīoe a
ieiūijs oib⁹ vē p̄itēdi formaz
p̄buit a decurso breui tēpe an
no. s. necdū dimidiato tactus
molestia caris lecto decubuit

nō tam indulgenti se agens: ceptū virilit' consumabat agone modo psallēs. mō orās. mō sanctā dei genitricē salutās. hēbat autē quasdā ipius salutacōnes: sine quib; nec vigilās. nec dormiēs inueniri potēat q̄s an hōra exitus sui collo suo ipē circūligauēat in testimoniū fidei et bone sp̄s sue. Rogabat autē dñm abbatē sibi assistē cū paucis fratrib; q̄b; sic plocutus est. Reuēde pat' et dñi peccator: ego et penitēs testes vos a mibi apud deū eē cupio fincē re confessōis et vere pnie. Paratus enim sū ad oēs satisfactōes; q̄lib; tormēta quoslib; labōes; s̄bire: si deus mibi vitā donauerit. Nihil dūz mibi difficile. n̄l impossibile amāti et vere p̄tenti. Sic vere cōpunctus et vere p̄tens bñdictōes et grāuatiōnes adhuc in ore hñs deo felicitē reddidit sp̄m. In cui' tñsitu cui'da; mōcho tal' visio reuelata est. Videbat āgelos i i firma toio epul' et gaudijs multis letates mediū at sedē. Salomonē tam solemnis leticie p̄cipē dicebat ei Salomon. Supuenērūt et alij angeli secū adducētes sex de fribus nris qui eo tēpe discesseant: sacerdotes in albis p̄cios luce clari' fulgen-

tes. Qui et dixerunt. hñs sex dimissa sunt p̄ctā sua et huic septio digito demrantes salomō. Interim pulsate tabula frat' q̄ hxc viderat euigilauit. et veniēs inuenit eū in eodē loco exultantem spū quo videat eū p̄cipasse cōuiujs āgeloz. Appollom' dūto q̄ hñ q̄ sunt in frui cōne sepe p suis fribus adhuc pegrinātib; deū exorēt. Celsarius. Hoc s̄mo sequēs declarabit.

Ca. xiiij. Vit in eod' clauistro mōch' quidā Rudingerus noie s̄m nom suū Rudis satis i cōsulacōe. In ordine si q̄dem mñ' ordiate vixeat. et qd' deterius erat. sepi' apostatādo tps pnie sibi concessē inutilit' o supseāt. Circa finē vite sue reūsus et receptus p̄dropisi morbo percussus ē. Qui cū die quadā an lectū suū sederet: et oraciōes aliq̄s diceret btūs Dauid an nos decē defunct' in effigie nō ingrediēs cū duobus eque defunctis ait. Frat' Rudingē. Quid agis aut quō hēs? Rndit ille sicut hō paup et infirm'. Corp' p tūorē distēdit. et qd' me pl' angit mltor' crīmīnū mole cōscia grauatur. Quē scūs osolās dixit dñi quidē male vixisti. s; hodie scias te moriturum. Ego

dn̄az nr̄am sanctā dei genitricē
et reliquos sanctos p̄ te roga
ui a duos eos inueni et ubi ex
audit⁹ fuerot totū celestē exerci
tū p̄ te mouebo. Sicq; dispa
ruit. R̄d cū ille dñō Hermāno
abbī. qñq; s̄ctor ap̄lor deca
no et tūc in claustrō p̄ori reci
tass. r̄ndit ille. Bone dñe Ru
dinge ws estis vir p̄uecte eta
tis et infirmus et cito moriemini
nolite dicere nisi veritatē. Bñ
nouerat vitam eius. Respon
dit infirmus Si nō fuero mor
tu⁹ hodie hora nona diei. falsa
sunt q̄ dixi. Quid plura? Ho
ra p̄dicta monachus moritur
et de visiōe p̄ior certificatur.

Appollonius. Puto demones
multum fremere cum tales eis
subtrahuntur. **C**esarius.
Sicut sancti angeli morienti
um animas deducē int̄t̄ur i ce
lū. Sic angeli mali eas detru
dere conātur i infernū. Ca. xv

Mortuus est in eadem do
mo quidam conuersus
nomine Verbung⁹. Iste ante
conuersiōem quorūdam ep̄i
scopoz Treuerensiu successiue
tamē fuerat dispensator et du
rus pauperum exactor. Tandē
quorūdā ad monicōe p̄suasus
Nemero de uenit. ubi in hitu se
culari tpe aliquāto de xpo vixit

Tactus graui infirmitate mā
gis timore gehenne q̄ amore
patrie. habitū induēs in infir
mitorū cōuersoz deportatus ē
Qui cum ad extrema deueniss⁹
et in lecto suo solus iaceret. aspi
ciente quodam conūso nomi
ne Ludone. vultures aduolā
tes in p̄tica lecti eius reherūt.
cū quibus lōmes tetri magni
atq; deformes intrātes eundē
circūsteterunt. Jam dictus Lu
do de visione p̄mū admirās. et
post paululū q̄ demones eēt
quī morientū animas q̄i escaz
p̄stolantur recogitans alta vo
ce clamauit. Quid statis ibi
vos domini? Egrediemini Qui
cū minime obedirēt. secūdo cla
mauit. Ego vobis p̄cipio in o
mine dñi ut exeat. Ad qd̄ ver
bū mox viri egrediētes. et vul
tures auolātes nusq̄ cōpuerūt
Jacebat aut̄ idē Ludō infirm⁹
in lēo opposito vir senex et reli
giosus corpe virgo. Visio hec
sicut et s̄bsequētes relata mihi
ē a dñō Hermāno abbe tunc
ibidē p̄iore. Qñtū vero agoni
santibus fratz p̄ntū oracō p̄
fit. eadē visiōe declarabitur

Quia idē tps Ca. xvi.
ali⁹ qdā cūsus illic mo
riebar. Nō qdē p̄derosus et
tard⁹. et idē ceteris despectus.

Qui cū positus fuisset sup māt
tā finisqz eius adesset. Duo cor
u aduolātes inopināte gpra
uerūt circa illū. Tandē in trabe
q capiti eius iminebat residen
tes. Quos vt vidit frater Hen
ricus cuius sepe in supioribus
mētio facta est demones illos
esse suspicans: qd nam facturi
essent expectauit. Interi pulsa
ta est tabula et accurrit ouēt.
Cunqz crux introferretur colū
bam uēa illā precedēs ostiū; in
firmatorū p̄cor intriuit et sup iā
dictā trabē volitans int' eosdē
coruos media reledit. Cunqz
cū illis decertāet hīc inde alis
eos verberans tandē adepta vi
ctoia et de domo eliminatis ip
sa in loco coruorū tam diu eāt
residēs donec cōuersus expiras
set: et donec lotus et feretro ipo
situs eodē loco restitutus fuisset.
Quē cū in oratorio; frēs depor
tarēt colūba eadē auolans cru
cem p̄cedebat: sicqz nusqz opā
ruit. **A**pollonius. Quid videt
tibi fuisse colūba illa? **C**esa
rius. Angelicā aliq̄ personā;
que fratru orōmibus adiuta p
anima moriētis cū demonibus
dimicauit atqz triumphauit.
Quātū illuc sit demonū occurfus
vbi hī moriūtur q eis seruiere
smp seqns p̄ndit. **C**a. xvij.

Quō magn⁹ dñs castri
de Malburg vir potēs et
diues in seculo tā valens in mī
litia ne dicam in malitia q̄ vi
gēs in prudētia seculari ante fi
nem vite in sepefato clauistro
habitū suscepit rgularē. Et qz
tempis longinqtate non pote
rat morz probitate dies suos
dimidiare satagebat. **V**bi a
deo p̄fecit qd sumatus in breuē
expleuit tempā multa. placitā
enī erat deo anima illius. **N**ō
et q̄ wcauerat eū ad suū seruiti
um nō solū prestittit ei vniā de
lictorū. hā in tali ordīne p̄cog
nitum ei fecit finem suū. **H**abe
bat conuentus p̄tholariū pul
cherrimū. quem equaricie sue
p̄pter fetū nobilem deputaue
rat. **Q**uē cū vir nobilis Hen
ric⁹ de Wsenburg cōcupisceret
neqz p̄tio habere posset. **H**oc
actū est vt absco se subtractus
ei trāsmitteret. **Q**uem cū mīnī
me redderz missus est p̄dictus
Cuno q̄ eidē Henrico fuerat in
seculo amicissim⁹. Et cū mībil
p̄ficeret. videns hominē obsti
natū irruēte in se vt post patu
it spū dei ad diuinū eū iuditiū
appellauit diem ei p̄figens.
Quid plura? **H**enric⁹ appel
lacōem otēphit et Cuno domū
rediēs omīb⁹ modis quib⁹

potuit ad eundem diem se prepa-
 uit dicebat igitur abbati. **D**omi-
 ne sexta feria cruce accepi sexta
 feria transiretavi. feria sexta in ca-
 pella mea me vobis tradidi. sex-
 ta feria habitum indui regularem
 deus sexta feria laborum meorum
 mihi restituet mercedem. **E**xple-
 tis vero iam tribus annis in sancta
 ouersacione febre correptus est.
Visitatus ab amicis se dixit ter-
 tia die moriturum. Illi autem rece-
 dere volebant eo quod levis esset
 eius infirmitas et nulla adhuc sig-
 na mortis apparerent sed ipse ro-
 gabat ne solemnitati sue decerent.
Et factum est ut moreretur die
 tertio hoc est in vigilia sancti
 Jacobi sicut ipse predixerat. **E**o
 sane tempe erat mulier obses-
 sa in villa. **M**eine quod hora mortis
 eiusdem cum omnis liberata est et ve-
 nit ad sacerdotem suum dicens
 demonem exisse. **P**ost paululum
 vero rediens dyabolus gratum
 vrare miseram cepit. **A**dducta
 est igitur ad sacerdotem qui qua-
 si contionando cum dyabolo ce-
 pit interrogare eum et dicere.
Miser tu exieras. **I**ta est inquit.
Et ubi ait fuisti infelix? **A**d quod
 dyabolus. **C**uno ibi super mat-
 tam. **J**acebat et debebat mori.
 ad cuius transitum festinantes
 pene quindecim milia sociorum me-

orum cum maximo tripudio hic
 transibant. **E**t videbar mihi nun-
 quam gaudium aliquod habiturus
 nisi iuisssem cum eis. **S**ciens au-
 tem vas illud mihi traditum
 me amittere non posset reliqui il-
 lud ad tempus et iui cum eis. **D**ix-
 itque sacerdos. **Q**uid actum est
 ibi? **R**espondit dyabolus. **S**u-
 peruenerunt maledicti consueuerunt
 illi et circumstantes cadaver ita
 valide populare ceperunt quod
 nullus nostrorum propius accede-
 re ausus fuit. **D**ixit iterum sacer-
 dos. **E**t ubi deuenit anima? **R**espondit
 dyabolus. **A**d pedes altissimi. **E**t
 videte homines quanta nobis ini-
 uria sit illata. **N**on iste nobis
 seruierat plusquam quadraginta an-
 nis ad omnem voluntatem nostram
 nocte ac die patissimus et modo
 tribus annis tantum alteri serui-
 uit domino et ille nobis abstulit
 eum. **C**um igitur nobis anima aufer-
 retur furore commoti in inuicem to-
 ta debachacione grassati sumus.
Et ego modo non homo ubi me vin-
 dicem nisi in hoc vasculo quod mihi
 datum est. **T**ransactis autem paucis
 diebus postquam res premissa opta-
 ta est in claustrum. **H**ereticus quidam
 monachus propter illas transitum
 habebat. **Q**ui sciens quod dyabolus
 medax est et pater mendacii
 expiri voluit huius rei veritatem.

Diuertens igitur ad obsessam
mulierem inter signum quo credi
posset: quesivit a Demone. At
ille primo noluit confiteri: sed
a monacho iuramentis obstrictus
dixit. quod abbatulus tuus manu
morientis in manu sua tenuit.
Cui rei monachus ille oscius
aliis eius verbis credi posse con
sensit. **H**enricus vero de Vlen
borch audiens eum prefixo die de
functum: pelli sue valde perterritus
et cum multa festinatione ad clau
strum veniens dextrum superbe retentum
nudis pedibus manu propria
ad defuncti sepulchrum: ad du
xit: penitentiam agens apud illum.
Hec mihi de obitu monacho
rum claustrum operta sunt.
Apollonius. Si demones
electis in morte sic sunt impor
tunum: quid sit de reprobis quorum
peccata sanctorum angelorum im
pediunt presidia. **C**esarus
de hoc satis dicitur: super in sequen
tibus. **M**ors Cunctis aliorum
militum obitus ad memoriam
in reuocat: quod male quidem vixerit
sed felici fine decesserunt.

Ca. xviii.

Erat quidam miles in Sa
roia Ludolphus nomine
hunc tyrannum actione. **D**ic cum die qu
dam vestibus novis atque scar
latis indutus: in via equitaret.

rusticum cum curru obuiam habu
it. **C**uius cum vestimenta ex rota
rum impulsu luto aspergerentur.
ipse utpote miles superbus omo
tus valde extracto gladio homini
pedem amputauit. **Q**ui postea
deo miserante de peccatis suis do
lens: in domo ordinis nostri qu
porta vocatur factus est mona
chus. **N**on multo post in grauem
infirmum incidens cum quotidie
a se mala omnia deplangeret.
et maxime abscissionem iam dicti
pedis: infirmum se consolanti
respondit. **N**on potero consolari: non
videro signa Job in corpore meo.
Et ecce post dies paucos rici
tricem instar filii coccineae contem
platus est circa talum suum in eo
dem pede. et in eodem loco ubi ru
stico pedem truncauerat. **Q**ui pau
latim cepit computrescere: ita
ut vimes de eo scaturiret. **T**unc
repletus gaudio ait. **N**odo de
vima spero quod video signum Job
in corpore meo. **S**icque in multa
cordis contritione atque gratiarum
actione inualefcente morbo spi
ritum reddidit. **H**ec mihi relata
fuit ab abbate Luomie. qui filius
est domini super dicti. **Ca. xix.**

Alterius cuiusdam militis
mortem valde preciosa:
retulit mihi Adas monachus
de Lucka cuius in superius memi

Erat inquit in Saxonia miles quidam Alardus nomine qui vir fuerat tante probitatis ut in primo torneamento in quo miles factus est manu propria quatuordecim dextrarios acquireret. Qui sicut vir prudens eundem honorem temporalem non suis viribus sed deo ascribens omnia restituit a sodalibus cum seculo valedicentes in lucka monasterio nostre religionis habitum suscepit. Et quod electos suos probat dominus tanta illi infirmitate flagellavit ut vermes de eius corpore indefinenter scaturirent. Quorum fetorem simul et horrorem cum ministri sustinere non possent ait abbas predicto Ade. Quid faciemus fratrem cum homine isto? Respondit ille. Dentes mihi quatuor linteamina et ego pro Christi nomine curam illius suscipiam. Quod cum factum fuisset assidua pannorum mutacione fetorem transiebat sibi quod egroto. Cumque dies adesset remuneracionis tante patie ait Ade. Sternite inimicis meam et pulsate tabulam quia dominus vocat me et fecit sic. Veniente conventu post dictam letaniam cum omnes pene ad lacrimas verbis valde opunctius movisset subiunxit. Non ite domini mei dilectissimi et dicite missas vestras quod saluator mundi et gloriosa eius genitrix cum angelis et mil-

litudine sanctorum illuc venturi sunt post reuocatum cum eis quod anima meam suscipiet. Interi dum missas diceret sicut mihi retulit sepe dixit. Adhuc Alardus spiritus prolixo omnia que in oratorio agebant indicavit dicens. Tales missas a talibus sacerdotibus ad talia altaria celebrantur. Et miratus est valde de homine lapso. Reuertente conventu ille vultu iocundo sic ait. Ecce Christus cuius mater et sanctis suis presens est habentes manus sub meo meo et iam suscipiet animam. Nec mihi credatis si in instanti mortuus non fuero. Ad quod verbum mox expiravit morte verba confirmans. De cuius corpore statim tantus odor exiit ut omnes illius suauitate reficerent circumstantes. **A**polonius. Valde me recreat hoc oratio. **C**esari. Ex quo sermo est de militibus referat unde amplius edificeris iterumque reuertar ad personas religiosas. **M**iles quidam **C**axus. Sceleratissimus ab inimicis suis captus est et occisus. Qui cum moreretur hec ei verba vultu fuerunt. Domine miserere mei. In cuius morte obsessus liberatus est. Quod cum post dies paucos atrociter vexaret sic supradictum est de Runone capto de anno septimo.

interrogat⁹ de hoc rñdit. **M**ultū cōgregati fuimus ī morte mīlitis illius sed q̄ mībil ibi optinū⁹ amplius ī hoc medio vasculo me vīdico. **R**eq̄situs de causa s̄biecit. **T**ria tm̄ heu v̄ba moriens ptulit: p̄t̄ q̄ p̄tātem nr̄a; euasit. **E**cce huic p̄do ī obīuocacōe; dīm nomīnis sicut latrōm ī cruce tormētū; v̄r̄fū est ī martīrīū. **A**ppollom⁹. **I**n hoc exemplo satis cōsidero q̄ p̄mā vera nūq̄ sit seia. **C**esari⁹. **D**uo s̄biūga; exēpla. p̄ que cognosces q̄ extrema contricō sit ex multa mīscōdia dēi.

Ca. xxi. **N**frisia nup̄ hō quidā dīues infirmatus est. hēbat autē filiū mōachū. a sacerdotē ī clāro cāpo domo ordīnis nostri. p̄ quo cū mīssū. quasi p̄ salute anime sue. nescio quo dēi iudicō sine cōfessīōe. sine viatico ⁊ sine īvncōne mortu⁹ est.

Ca. xxij. **I**n eadē puīntia alius quidā Friso hostibus suis occurrens vulneratus est ad mortē ⁊ occisi sūt duo filij ei⁹. **C**ūq̄ p̄rēm occisores estimarēt mortuū abierūt **C**ōpto tanto scelē mgr̄ grangie ī bethwerde adducto plaustro. occisos suppositū cū p̄rēm adhuc spirāē vī

diss̄ clamauit. viuitis adhuc dñe? **C**ūq̄ ille minime rñderet timens hostes eē s̄biecit oūsus **E**go sū ne timeatis. **T**unc ille. **A**dhuc em̄ viuo. **M**ox leuat⁹ ī vebiculo. deportatus est ad grāgiā p̄tā sua confessus est. cōicauit īmūctus est. sicq̄ spm̄ reddidit ecce prior cū tps̄brēt penitēdi a filiis eum de salute quotidie monēt om̄ia neglexit moriēs īpenitēs. **A**lt̄ vero scī mortu⁹ oleo mīsericōdie a vīno p̄m̄eri samaritān̄ ofot⁹. **D**e stabulo trāsiuit ad palaciū. **E**t ē ī hīs impletū q̄d scrip̄tura dicit. **C**ui vult mīseret̄ grāciam īfundēdo. et quē vult īdurat grāciam non apponēdo.

Ca. xxij. **N**dyocehi Traie **C**a. xxij. **C**tenh mīles quidā extitit noi newigerus. ī actib; mīlicie nominatissim⁹. **I**n p̄ma expeditōne dēi mūere cōpūct⁹ cruce signatus mare trāsiuit. tā fortiter ⁊ tā īstant̄ sarracenos īpugnāsvt tā regi ībēo solimītano q̄ ceteris xp̄iaīs dīlcūs eēt ⁊ accept⁹. **E**t īmīcis xp̄i mīmis odi osus. **Q**uī cū p̄ ānū ītegr̄ saluato ībīdē strēnue ut dē; ē mīlitalss̄ ī p̄atriaē cogitalss̄ die q̄dā ī ocul̄ eius ī offictu seruus ei⁹ occisus ē. **C**ui⁹ aīa; ī sp̄e cōlūte celos vīdēs p̄itrac̄ opūct⁹

de visione dicebat intra se **Q**uid
agere pponis o miser? Si reu-
sus fueris vicia repetes dimissa
et erunt nouissima tua peiora
prioribus. **E**x tunc fortius agens
solito die quadam conflictum in-
trauit et occubuit. Cuius caput
sarraceni precipites cum multa
gloria circumtulerunt Christiani
vero corpus rapientes atque se-
pelientes ecclesiam super ipsum
fabricauerunt. **Ca. xxiii**

Quia illa tempora Theodo-
dericus de rulant vir po-
tens et diues deuotionis gratia
perfectus est Iherosolima. Pro-
stratus ante sepulchrum domini
humili fudit orationem. Domine
ihesu xpe qui omnia nosti si non
habeo me emendare a vicinis
pristinis. non me permittas re-
dire in terram meam. sed ut hic mi-
hi mori liceat concede. **A**udiuit
hanc orationem alius miles com-
pater eius: et ait **O**ra stis ne bene
hodie compater. **E**cce inquit di-
cente illo. et cui vultis dimitte-
re uxorem et liberos vestros. **R**e-
spondit Theodericus. **M**elius
est ut illos deferam quam animam
meam perdam. **Q**uid plura?
exaudita est oratio religiosi mi-
litis. et post dies paucos defun-
ctus. coniunctus est ciuibus ihe-
rusale celestis. **Q**ui prope sit

dominus omnibus inuocanti-
bus eum in veritate mors alteri
us cuiusdam demonstrat

Capitulum. xxv.

Nostburg monasterio traie-
ctensis diocesis. monachus qui
dam fuit tenax iusticie. zelum
habens discipline. **C**umque mor-
tuo illius temporis abbate. et
is qui hoc anno defunctus est
ei per electionem substitueretur ille
sciens eum virum secularem atque in-
continentem ingemuit dicens.
Neu modo disciplina domus
huius peribit. **E**st enim de ordi-
ne nigro monasterium aliquan-
to diues satis: et ait **D**omine ihesu
christe. peto ne finas me di-
uicius vivere. ne videam desola-
tionem huius monasterii. **C**um
que induci non posset ut eundem
eligeret. siue professionem face-
ret. ait ad eum mente tranquilla.
deus nouit. quia diligam vos
sed scio quod religio domus huius
destruetur per vos. **M**ane deinde
missa ab eodem abbate se mun-
gi petiuit. et vix optinuit contra-
dicente abbate. eo quod sanctissimum
videretur respondit. **H**odie op-
tet me mori. **D**einde strata mat-
ta se in ea reposuit et per tabulam
conuentum ad uocari fecit. **P**er-
dictis orationibus cum minime mo-
reretur surrexit. stolamque qua

missas dicere consueuerat collo-
 imponēs corā altari more ago-
 niantū se reposuit hanc oratio-
 nē fundens. dñā sancta virgo
 Maria si vnq̃ p hanc stola;
 missa; celebraui tibi placente
 suscipe animā meā in hac hora.
 Exauditus est iustus et expira-
 uit: et secundū prophetiā eius
 dom⁹ illa tā in spūalibus q̃ in
 corporalib⁹ valde defecit. **H**ec mi-
 hi relata sūt a quodā abbate
 ordinis nostri necnō ab Euer-
 hardo mōcho: et sacerdote eius
 de cenobi⁹. **A**polloni⁹. Non
 miror si de⁹ qñq; iustos tollit
 ne peccata dimissa repetāt. vel
 ne mala imminētia videāt vt Jo-
 hā. s; hoc me terret q̃ iusti ali-
 quādo subito rapiuntur. vel qđ
 horribil⁹ est igne aq̃s vel p̃ci-
 pitio peunt. **M**ōchus. Iu-
 sti quacūq; morte p̃occupati
 fuerit. in refrigerio erūt. Mul-
 tis ei causis omīssis que assign-
 nari possent: vna est vt virtu-
 tes eorum occulte patefiāt.
Note hoc qñ. **C**a. xxvi.
 quēmū; qui nūc est dux
 Baioarie. vnus ex abbatibus
 ordinis nostri ad se vocauit. Re-
 scio qđ cū eo tractaturus. No-
 te ip̃arat⁹ est ei lect⁹ in horreo
 Qui cū dicto opletorio isset
 cubitū. lūmē qđ a cōuerso po-

sti fuerat infixū in stramen ceci-
 dit et in flāmas profecit. **A**qui-
 bus abb excitatus cū ostiū exi-
 renō posset in modū crucis se
 in terrā prosternens exitū suū
 dño omēdauit. **C**ompto in cē-
 dio dux cū militib⁹ et omnib⁹
 q̃ aderāt accurrit reiectisq; lig-
 nis ac stipul abbatē semustū
 atq; extinctū extraxerūt. **E**t ec-
 ce cū pectus eius apparuit cap-
 sella cū reliquijs. vntres; vno
 ei⁹ cathena ferrea stringebat.
Quib⁹ visis dux cōpunct⁹ di-
 cebat. **V**idete q̃ sancto isti vi-
 ro vestimētoꝝ asperitas suffi-
 cere nō potuit nisi etiā cathenā
 sup adderz. **S**epultusq; est ra-
 tispone i ecclesia maiori. **P**ost
 dies paucos cū duo milites in
 eodē loco missa; audirēt. vnus
 sepulchr⁹ eius ascendit. **V**t at
 deus oñderet qual esset meriti
 illic tumulat⁹. **M**iles tā vbe-
 mēter in pedibus ardere cepit
 vt defiliēs clamāet. **Q**uo com-
 pto alter rēdit. **S**epulchr⁹
 est illius obusti abbatis. **E**x il-
 la die habitus est in eadē eccle-
 sia in magna veneracōne.

Capitulū. xxvij.

In ecclesia sancti Maximini in
 Colonia tēpibus meis qđam
 fuit iclusus cenobi⁹ eius dē in-
 ciator. **E**st enī illic ogregatio

sanctimonialiū. **D**ic ante con
uersionē cōcubinā habuerat.
Et q̄ simul peccauerāt similem
fusserūt penitēciā adeo duram
vt vterq; circulo ferreo v̄tre;
suū ligar̄. **I**p̄e vero in p̄dicto
loco se includens missas suas ce
lebrādo dño vacabat. cui illa
foris in habitu religioso minī
strabat necrīa. **A**duemēte tpe
uocacōis ei⁹ dñi. Enfridū deca
nū scī Andree cui⁹ vitā i disti
ctōe sex. ca. q̄nto descripsi uoca
uit. o fessioez fec. vitā ruelauit
Cui ille i v̄tute scē obediēcie p̄
cepit vt circulū sinēt deponi q̄
a fec. **S**icq; eo defūcto mulier
p⁹ paucos dies cepit ifirmari
⁹ q̄ tūit q̄d sacerdoti accideat se
cretū suū p̄dē noluit **C**ui⁹ vir
tutē de⁹ n̄ sinebat eē occultam
In hora vero q̄ expiauit. v̄ncu
lum ei⁹s dirupit. **C**ūq; fines
ligature illius ferree tunicam i
qua moriebatur ex vtroq; la
tere suspenderent. mlt̄e matro
ne femine s̄acte exitum presto
lantes **P**ostq̄ rem cognoue
runt de tanto miraculo deum
glorificauerunt. **H**ec mibi re
lata sunt: a filia sororis predi
cti sacerdotis. **V**icula ista ruo
cant mibi ad memoriā mor
tem cuiusdam sanctimonialis
p̄ciosam. **Ca. xxviii.**

In Strabancia apud Ri
uelliam monasteiū san
cte Bertrudis virginis puel
la quedam nobilis extitit cle
mencia nomine. **H**ec cum sua
dente dyabolo lapsum carnis
incurriss̄. tunicam innocēcie
quā polluerat quotidianis la
crimis mūdāe satagebat. **S**ic
dedita erat operibus misericor
die: vt omnes suos redditus
paupib⁹ erogādo. nihil p̄ne
sibi retinēt. **T**pe quodā circa
hyemis p̄ncipiū. cū fere nuda
eēt. nimisq; egēt. sedēs iux̄ alta
re scē Bertrudis sic orauit. **O**
dulcissima dñā q̄mō tibi fuiā;
in hieme hac. cū nihil habeā?
Eadē hora supueiens q̄dā p̄re
gn⁹. cum ad memoriā iā; dē
vginis orass̄. q̄nq; solidos in
sinum. Clemencie iactauit a a
biit. **H**oc quasi pro miraculo
ip̄a **V**uigero monacho **V**ila
riensi retulit a ip̄e mibi. **C**um
autē moreretur inuēti sunt cir
ca corpus ei⁹s nouem circuli
ferrei. **A**pollonius. **M**irabi
lia opatur deus in sexu fragili.
Cesai⁹. **L**ic; ap̄ōiti mei sūt
in hac distinctōe tm tractāe de
morientibus. referā tibi tamen
per occasiōē hui⁹ s̄amomal
forte penitēciā; alit⁹ cuiusdā
mulieris. **Ca. xxix**

Non est diu q̄ virgo que
da Leodiens. O filia no
mie cui cui da nupserat metē
fi. Quo mortuo: q̄ pulchra
erat valde. canonicus quida;
Leodiens illā duxit. intantū;
eā amans vt p clausurā ab hu
manis aspectibus eā remouer;
Post cuius mortē illa de pccā
tis suis dolēs iuxta eccliam san
cti Seuerini se reclusit. vbi ex
nimia cōtricione sepe lacrimas
sanguineas pfudit. Insup et
vincul ferreis se ligari fecit. Cū
quibus cū stetit i ozone oīa
dirupta sunt. Timens vero ea
dem vincula deo nō eē accepta
sedo ligata est. Qd cū confessa
fuis abbi sancti Lamberti: do
lentē consolās ait. Qui dixit
Marie mgdalene dimissa sūt
tibi peccata tua ipe vincula di
rupit tua. sicq; consolata est.
Apollonius. Si qua r̄fidu
a sunt de morte iustoz; vt ex
plicentur exoro. Cesarius.
Queda tibi adhuc de hīs r̄fe
rā in quibus cōsoleris simula
terrearis. Ca. xxx

Ante hoc quadriennium
Berbrād⁹ abbi claicāpi
in frisia cu; abbe nostro de ca
plo rediens gnali in via infir
mari cepit. ita vt cu; maximo
labore foma cū puenir; . Ibiq;

diem clausit extremū. In ipsa
die mortis eius sc̄imonial que
da de Syon que dom⁹ est or
dinis nostri ptinens ad clarū
campū. facta in mentis excessu
vidit animā eius ab angel in
celū deferri. Expressit etiā domū
et locū sepulture eius. nec non
et habitū in quo sepultus est.
Vidit insuper successorē eius
Iuonē duos dari baculos. sc̄ili
cet virgas pastorales: ex qb⁹
primā abiecit. alterā retinuit.
Idē Iuo p̄or fuerat in claro cā
po. de quo assumpt⁹ est i abb
tem sancti Bernardi. Deinde
post breue tēpus mortuo pre
dicto Berbrādo qui vir fueat
grādeu⁹. et iustus. ad disciplīna
tus Idē Iuo abbe meo p̄ntē
nec non et me factus est abbs
claicāpi. Sicq; sc̄dm qd de il
lo preōnū; fuit p̄mū baculū;
abiecit: alterz adhuc retinens

In monte Ca. xxi.
sācte Vuāburgis sācti
monialis qda; fuit Vdēwolt
nomine. femina bōa et satis fer
uens in religione. Nec cū iam
agonisaret sic audiuit a sor
ribus que p̄ntes erāt manū;
extēdit cōtra ostiū dicens. Ec
ce nūci⁹ dei foris stat expectās
animā meā. Sicq; post modi
cū reddidit spiritum; ab eodē;

angelo deducēda in paradiso
 Hoc etiā scias qd sepe a mortu
 is viuūcantur verbi causa.

Hic pau **Ca. xxiiij.**
 cos ānos Depēricus sa
 cerdos a cellerarius noster ma
 ior in somnis apparēs successo
 ri suo Cōrado tunicā ppriam ei
 tradidit induendā. Quā cū il
 le induissj infirmitate preuen
 tus post dies paucos defūctus
 est. **Ca. xxv.**

Nondū ann⁹ elapsus est
 qd Lābertus mōchus nṛ
 nocte dñica in choro obdormi
 ens Richwimū nṛm cellerariū
 añ aliquot ānos defunctū cho
 rū intrantē; conspexit. Et cū an
 nueret ei manu dicēs. frat⁹ Lā
 bertexm siml ibim⁹ ad rhenū
 Ille sciens eū mortuū rēnuīt ⁊
 ait Credite mibi non ibo vbi
 scū. A quo cū repulsa; patere
 tur ad oppositū chorum se ve
 tens quēdam senē monachū
 Cōradū nomine q̄ circa quīn
 q̄ginta ānos militauerat in or
 dīne simili signo ac verbo wca
 iūt. Que; ille mox secutus est
 caputio capiti imposito. Eadē
 die post cenā cū prioz quosdā
 ex nobis wcaljā idē Cōrad⁹
 pñs esset ait ei me audiēte iā;
 dict⁹ Lāmbtus vere dñe Con
 rade; vos cito moriemī. In hac

ei cuculla vidi vos hac nocte
 Richwimū sequentē referēs ei
 visionē per ordinē. Cui illerñ
 dit. Nō curo modo vellem esse
 mortu⁹. Sequēti em̄ die si be
 ne memi infirmai cepit ⁊ post
 breue tēpus defunctus in eadē
 cuculla sepult⁹ ē. **Ca. xxv.**

Emia qdam rligiosa de
 armenia cū filio ⁊ filia ve
 nēs Coloniā in ecclesia maio
 ri. Jeunijs ⁊ orationib⁹ deo s
 uiebāt wcabatur autē; filius
 Bregori⁹ hō simplex ⁊ sacer
 dos nomē autē sororis Maia
 Anno autē pterito mīe defun
 cta infra tricenariū etiam Bre
 gori⁹ ad extrema deduct⁹ est
 Cūq; soror corā illo sedēs lacri
 mare; valde ille osolās eā ait.
 Noli flere Ruia mat⁹ nōstr⁹ w
 cat me. Et illa vbi est; Rñdit.
 Ecce corā me stat. Sicq; ama
 illa sancta carne soluta ē. Cor
 pus vro eius cū mltō honore
 int⁹ canōicos eiusdē ecclesie se
 pultū ē. **Novit⁹.** Valde mī
 bi videtur eē pfecti quoz; aie
 carne resolute mox ascendūt
 ad requiē. **Mōchus.** Ve
 ru; dicis neq; hoc te lateat qd
 valde pua sūt iuditio hominū
 que pfectos maxie claustriles
 ab introitu glorie qñq; retar
 dant. **Capi. xxxv.**

Qonūsus quidā de cinna
que domus ē ordinis nri
cū die quadā missus ab abbe
suo nauigio trāfret p flumiū;
albīa: quī fluit p saxoniā: nau
ta ab eo nauū requisiuit. Qui
cū diceret nībil se ad manū hē
re pecunie rēdit ille. **D**ate m p
pignore cingulū vel cultellum
vestr: non possum inqt carere
hīs. **E**t adiecit. **E**go pmitto
vob cū ordine meo: q dimidi
um denariū vobis remittam
Et dimisit eū nauta. **R**ecedens
ab eo cōuersus eoq res modi
cavideret: pmissum puipēdit
nībil remittēs. **N**ō multo post
infirmatus cū omnib; qui ade
rant mortuū videretur: anima
egressa cū ad requiē ascendē
vellet: p dēm dimidiū denariū
cuius in cōfessioe nō meminit:
ante oculos hēbat. **Q**ui adeo
creuit: ut mūdo maior videtur
Cūq; furfur mēti semp obfi
stet: neq; aliud ess; qd ipedir;
ad angeloz petitiōem pmissa
est redire ad corp. **M**irantib;
cūctis visiōe; retulit. et missus
est ab abbe naute iteger dena
rius s; oī celeritate. **Q**uē ut il
le recepit: eadem hora s; m ofide
racōe; cōūsus expirauit. **D**ec
mibi narrauit abbas. **L**iuoniē
asserens sibi recitata a predcō

abbate. **V**n religiosi qnto se
cularib; maius pmiū sperāt tā
to eē dnt solliciti. ne morientes
aliquid pulueris secū trabāt.
Ante annos **C**a. xxxvi.
paucos in regno franco
rū quadā domo ordis Cister
ciensis. mōch; quidā bone vi
te laborabat in acutis. **Q**ui dū
duplici calore torqretur. infir
mitatis sc; a aeris rogauit ifir
mariū. qtus sibi licet; cucullā
exuē et induere scapulare. **Q**d
ille cōcessit cōpassus infirmo.
Qui cū abiret. reūsus infirmū
repiit expirasse. **N**ō modicū ex
hoc turbatus domū clausit sca
pulare extxit. reinduit ei cucul
lā. sicq; in matta illū ponēs ta
bulam pulsauit. **D**epōrtus in
oratoriū prima nocte cū mōa
chis s; m ofuetudie; circa corp;
psalmos legent. ille in feretro
se erigens et cūspiciēs mona
chos aduocauit. **Q**ui cū territi
fugerent omīs in dormitorio
excepto supore q ostātor eāt
ait illi. **N**olite timē. **E**go sū ille
frat vester q mortuū fui et reuixi
Vocate mibi abbate. **I**nterim
signatib; mōachis q fugerāt.
q; surrexiss; mortuū. factū est
in dormitorio magnū motus at
q; concursus. **A**ccedente abbe
ad feret; ait ille. **D**ne ofiteor

vb: q sic atq sic mortuus fū
 ductus vro ab āgel ad padī
 sum cū putarē me libere posse ī
 trare: accessit ad hōstīū sanctū.
 Bñd cūs: a ait. Quis enim es
 tu? Rñdente me: ego sum mōa
 chus ordīnis Cisterciens. sub
 iecit scūs. Requag: si mōchus
 es: vbi ē habitus tuus? Iste lo
 cus est quietis: a tu vis intraē
 cū habitu laboris. Qui cū circū
 girassem muros eiusdē felicissi
 me mātionis: a p fenestris sem
 ores quosdā magne reuerētie
 illic cōspexissem: vñ illoz qui
 ceteris benignior videbatur ut
 p me intercedēt supplicauī. Cu
 ius interuētū pmissus sum ad
 corp⁹ redire: ut sic habitu a te
 recepto: merear ad pmissa; bñ
 tudinē itroire. Quo audito ab
 bas cucullā ī qua iacebat ei ex
 trixit: cucullā quā ī īfirmitate
 exuerat ei reīduēs. Sicq; ac
 cepta bñd cōne rursum expia
 uit. Vocatur aut dom⁹ ī q cō
 tingerūt: here. Abb de Relas hu
 se: p nos trāsiēs. nob retulit hō
 mirac⁹. Dicēs se audiuisse a p
 ore a cōuētui iam dēc domus.

S Ille ex pte oti Ca. xxxvij
 git hō āno apd Strazbg
 Cū qdā ciuis ibi defūct⁹ fuiss
 a ī feretro positus: aia ad cor
 p⁹ reūsa ē. Et cū clamar; quō

venī huc? Quō vñ huc? Voca
 ta ē vxor eius: ad quā ille. Dei
 mia reduct⁹ fū a hoc tibi dico.
 nō oīa q hēmus rīnq̄m⁹. nō po
 terim⁹ saluari. Sicq; omib; p
 ut poterat salubritē dispositis. ī
 fra trīduū mortu⁹ ē. fucāt eoz
 sba de malo acq̄sita. Appol
 lom⁹. Quid ē qd maxime mo
 riētib; possit sbuenire? Cesa
 ri⁹. Cōfessio pura. atq; cōtricio
 Ecce exēplū. Ca. xxxviij.

M Agister Thomas tholo
 g⁹. cū ī pñti expedicoe
 īn castro pegrimoz īn cameā q
 dā lco decubens ess; moriturus
 vidit dyabolū īn āgulo stāte;
 Quē cū ognouiss;: vte Mar
 tini allocutus ē eū dicēs. Quid
 hāstas cruenta bestia? Dic mī
 qd est qd maxime vob noceat.
 Cūq; ille nībil responder; sco
 lasticus subiunxit. Adiuuro te
 per deum vīuū qui iudicatur⁹
 est vīuos a mortuos a seculū;
 per ignem ut dicas mībi hui⁹
 interrogacōnis veritatem. Ad
 quod demon respondit. Nī
 bil est īn ecclesia quod tantū;
 nobis noceat. quod sic virtu
 tes nostras erueret. quomodo
 frequens confessio. Quādo
 em hō īn peccatis est pēdis dico
 mortalib; omia eius mēbra li
 gata sunt a nō pōt se mōuere.

Cū vero peccata eadē confitetur statim liber est: et mobilis ad ōne bonū. Quo audito doctor ille bonus: et crucis Christi fidelis predicator. letus expirauit.

Capollomus. De confessione nō dubito: quā valde sit bona. scdm qd̄ tertie distinctōis plurima p̄bant exempla. **C**esarus. De morte iustorum: hec dicta sufficiāt. de quibus etiam in superioribz multa exempla redundant. q̄ recapitare sup̄cedo: qz ad mortes maloz festio. **Q**uā misere q̄ horribilit̄ moriantur vsurarij. auari. pecuniosi. dolosi. supbi. p̄dones. homicidē. otētiōsi. luxuriosi. vicijqz similibz subiecti: q̄ ap̄lus appellat opa carnis. quibusdā tibi pandā exempla. **C**a. xxxix.

In ciuitate Metesi sicut mihi narrauit abbas q̄dam ordiis nostri: vsurarius q̄dam defunctus est auarus nimis. Qui cū moriturus eēt: supplicauit vxori sue. vt crumena; denarijs referta; iuxta se poneret in sepulchro. Qd̄ cū illa fecisset q̄to secretius potuiss̄: tamē latere nō potuit. Accedentes aliqui sepulchro latenter aperuerūt: et ecce duos ibi cōspiciant̄ buffones vnū ex ore crumene. alterū in pectore. Ille denarios ore de cru-

meā extrahēbat. iste suscipiēs extractos: cordi eius immittebat: ac si dicerēt. Nos pecunia satiabim⁹ cor tuū: insatiabile. Quibz visis illi timore percussi terrā reijciētes fugerūt. Quid putas animā; huius pati in inferno a vermibz immortalibz: si tā horrenda in eius corpore demonstrata sunt in sepulchro? Nō minus horrendū est qd̄ sequitur. **C**a. xl.

In villa Freckene que ad vnū miliare distat a Colonia: quedam morabat̄ Iutta nomine: moribz q̄dem satis cōposita: s̄ vsuraria de quouitio: cū sepi⁹ argueret̄ a superiorē nostro Berlaco: q̄ tunc tempis ecclesiaz iā dicte ville regebat. emēdationē quidē promisit. s̄ nō seruauit. Tandē in peccatis suis mortua est. Et ppter timorē corporis ne feteret: posita super terram. Et ecce dyabolus manus eius et brachia mouit: ad istarū numeratis pecuniā. Missus est p̄ Berlaco: vt dyabolū a vera cōne corporis exorcismis cohiberet. Qd̄ cū fecisset: corpus q̄euit et cū adiurare cessaret: illud nō cessauit: nūc crura nūc manus mouēdo. Tūc tollens aristas aque benedictę intinxit: et ori eius imisit. q̄ illas audivissē

masticare cepit. Tandē tollēs stolam cū exorcismo collo ei⁹ circūligauit: sicq; demōes ab eius corpe opescūt. Erat ibi tēpore eodē rusticus q̄dam: q̄ dicebat sac̄doti. Sciatis dñe: q̄ dyabol⁹ in hac nocte stupēda opabit⁹ in hoc corpe referā enī vobis simile: q̄d t̄pibus otigit puerit̄e mee.

Capitulū. xli.

Fuerat in Sachēm villa prima famosa q̄da; vsu raria hec cū moritura esset campū totū coruis ac coruicib⁹ vidit repletū. Et clamauit fortiter. Ecce modo appropinquāt foris ad me. Et adiecit o vi. o vi. modo sūt in tecto. modo in domo. mō pectus meū lamant modo animā meam extrahūt. Sicq; cū vlulatu efflauit spirītū a demonib⁹ ad inferos deducendū. Qui eadē nocte corpus de feretro: multis q̄ aderāt videntib⁹ tollentes: vsq; ad tectū leuauerūt et cū trahi impingerēt: iuxta limen ostij illō cadere finētes cōfregērūt. Extincta sunt luminaria fugerūt homines mane in iam dicto loco corpus repientes. Quod beatiāli sepulture tradiderūt.

Capitulū. xlii.

In dyocesi Coloniēsi añ passim cos ānos miles q̄da; defunct⁹ est nomie. Thexo dēric⁹ vsurarius ad modū nominatus. Die tandem infirmatus materia ascēdente in cerebrū factus est freneticus. Qui cū quotidie dentes et os moueret dixerūt ei ministri sui. Quid comeditis domine? Respondit ille. Denarios ego mastico visū ei fuerāt q̄ denarios ori eius demōes infunderent. Nō possū inq̄t sustinere demōes istos portate me ad monasteriū. Rode bōm illic homines sūt. forte auxilio illorū ab hīs dyabol⁹ librāb⁹. Quo cū delatus fuisset. Clamauit. Reportate me. reportate me. plures enī hic demones video q̄ in domo mea. Erat enī de villa wurme. Sic miser relatus et a demonib⁹ agitatus expirauit. qm̄ execrabile vitū sit vsura in suis tormētis multis ostēdens. Quidā dixerunt se in ore et in gutture eius denarios vidisse. **A**pollom⁹ Bene apostolus auaritiā ydolozū appellat seruitutē cui sic demōes famulantur. **C**esari⁹ Auaritia heu nō solum in secularib⁹: sed etia; in personis ecclesiasticis regnat eisq; famulat⁹.

Capitulū. xliii.

Lutari? ppositus Būnē
f clericū habebat: mīmis
auar. Monasteriē ecclie ca
nonicū. Et q̄ ex eius oīlio iā
ppositus pēdebat: mltā pecunī
am Vualterus cōgregauerat
Qui cū moreretur nec vnum
quidē denariū p anima sua le
gauit. In ipā hora mortis eius
Hodefrid? ecclie sancti Andree
in Colōnia canonicus: coram
domino suo Adolpho tūc ma
ioris ecclie decano: et postea ar
chiepō in porta dormiuit. Cui
tal visio oīsa ē. Visum ē ei q̄
pdictus Vualterus pecuniam
de magno cumulo i tabula nū
meraret et q̄ demō ex alterā par
te in Ethiopis effigie residens
illius cōputationē diligentissi
me cōsideraret. In ipsa cōputa
tione Vualterus. frequēt ex
ipsa pecunia aliquid fur tē ve
sti pprie submīsit. Qua nume
rata demon i hec verba prupit
Cōputat argētum Vualter?
subtrahit illud. deinde manib?
complof eū; multo cachinnō
sbiecit. plus q̄ ducetas subtra
xit Vualtero marcas Sic em̄
ex quādā supbia vocai solebat
Excitās dñm suū. Hodefridus
quid videret recitauit. Et cōp
tū est q̄ eadem hora expirauit.
Prepositus v̄ro p̄m illius pe

ecuniam tulit: afferēs illā suam fū
isse. **Ca. xliij.**

Odefrid? v̄ro nō mīn?
miser e defunctus est. Erat
liquidē auar? valde: et m̄gnaz
in curia pecuniam collegerat.
Die q̄dā tpe Philippi regis Ro
manū magnū; in domo sua de
bitozibus domini sui fecerāt cō
muniū ex pecunijs eiusde; Phi
lippi. quas Adolpho p corōa
tione dederāt. illis accommodata
restituere pponens. Antē em̄
q̄ de eodē diuitio gustasset. a
poplexia tactus obmutuit. et
sine oīfessione atq; sacra omuni
one spiritū exalauit. **P?** cuius
mortē cuiusdā sacerdoti talis de
eo visio oīsa ē. Vidit eū. Co
lōnie ante moneta; incudi in
positū quem Jacobus Iudeus
p̄mo iudeorū episcopus cui fu
erāt familiaris. malleo extēdit:
vsq; denarij tenuitatē. Et bñ
cōcordabat pena culpe. fuerat
em̄ magister monete et mōe
tarioz soci? et quia multā ibi
cōgregauerāt pecuniam. luere ibi
dem visus ē auaricie penā. Rue
de morte Hermannī scbi decāi
in Colōnia p̄cepi: nō tacebo.

Erat ibidē. **Ca. xlv.**
Hermann? homo mltū
auarus et amator pecunie. Acci
dit añ hoc biennū vt canonicus

quidam **B**ūnenf **V**uinricus
nomine agnomēto **S**teupel
moreretur **Q**ui statū post mor
tem **E**ruuino maioris i **C**olo
nia ecclie canonico in sonis ap
parēs ait. **R**ogo te vt ad diez
meū venias. ante capellam sã
cti **N**icolai. **Q**uāz **E**ruuinus
rēnueret sciens eū mortuū. sub
iecit ille. **P**eto vt hoc ipz dicat
scdo decano. qz dies erit octa
uo die **I**lle euigilans de visio
ne satis admirās. quid vidit.
vel quid **V**uinric? mādaueit
mane decano recitauit **Q**ui sta
tim visū intelligēs. rñdit **E**go
satis timeo qz diē ei? cito obf
uare debeam. qz hō senex fuz. et
debilis. **S**tati eadē die pē? ce
pit balxre. ita ut pōcō die mo
reretur **Q**uāz vbi cōpit **E**ruuin?
timens qz et ipse moritur? eēt
cepit se p ofessionē atqz sacra
cōioez admortē ppare **A**d quē
maior prepōitus. **C**ras in con
uentu dicite ei missam solēnez
et sepelite sicqz satisfecistis peti
tionē eius. **Q**uāz ita factū est. atz
iuxta capellam predicti confes
soris ab eo sepultus. **A**dhuc
idem **E**ruuinus viuita cuius
ore audiui que dca sunt **I**nter
auaros penas soluēt ecia aduo
cati. qui mō salaria pinguia re
cipiūt acās subūtūt. **C**a. xlyi.

Narrauit mihi ante pau
cos menses aliquis sac
dos de **S**axonia dicēs. **S**uper
i terra nostra quidā decretista
nominatus mortu? est. **Q**ui
cū hparēt lingua in ore de fun
cti nō est inuenta. **E**t merito li
guā pdidit moriens. quā illaz
sepe viderat viuens. **A**p
ollonius. **S**ilē dixissē te recolo
de **H**enrico racōe in distinctōe
scz capitulo vicefimo octauo
Cesarius. **R**ecordor nūc ei
iusdaz verbi de hmoi aduotīs
promice dca. **E**odez tēpore quo
iā dictus **H**enricus obiit. mor
tuus est et magister **S**calco **T**re
uerē mortui sūt et plures nobi
les terre. **R**ecte inq̄t qdā cano
nic? faciūt nobiles isti. qz mo
rientes secū ducūt aduocatos
istos. erūt enī eis necessarij. **A**p
ollonius. **N**on ibi valebit
saxo neqz racio. qz sine lingua
sine clauso ore verba minime
formantur. **C**esarius. **I**n il
lo diuino examine. vbi apti e
rūt libri. et ierl'm scrutabitur i
lucnis. null? aduocatoz neqz
p se neqz p alijs assignare pote
rit aliq flā loca ex legibus siue
decretis et hxc dca sint de auais
de dolos vero cui oīūcta ē auai
cia nūc aliqua subiungam exē
pla. **C**apitulum. xlyij.

In dio celi Coloniensi villa Ba-
de. rusticus quidam fuit. Hericus
nomine. Dic cum mortui primus
esset. lapidem gradem et ignitum
supra se in aere pendere aspexit.
Ex cuius ardore cum eger nimis
estuaet voce clamavit horribi-
li. En lapis capiti meo immines
totum me incendit. Vocatus est sac-
dos. confitetur sibi nihil profuit illi.
Recogita inquit. si aliquem lapide
isto defraudauis. Ad quod verbum
ille in se reuersus ait. Recordor
me eundem ut agros meos appli-
care in alienos terminos transi-
lisse. Respondete sacerdote. hec est causa
ille culpam confitetur. satisfactio
pollicetur. sic a terribili illa vi-
sione liberatur. **Ca. xliii.**

Simile contigit in villa cui
Reclim. vocabulum est. Cum
rusticus quidam ibidem moriturus
esset. diabolus assistens. palum igne-
um oris eius immittens minabatur.
Ille culpam non ignorans. quocumque
se vertebat semper dyabolus
cum palo presentem habebat. Valde si-
quidem eiusdem quantitatis et forme
de agro suo in agrum cuiusdam ho-
nesti militis eiusdem ville. Hode-
fridi nomine transiit. sibi ad-
dendo quod illi subtraheret. Ad quem
cogente iam de necessitate suos mi-
sit ablata restituere promissit. pro quibus
ut reus ignosceret supplicauit.

Quibus respondit miles. non igno-
scam. finite filium mulieris bene tor-
quenti. Iterum terrefactus ut prius. iterum
nuncios mittit sed veniam non conse-
quitur. Tercio eis cum lacrimis veni-
entibus et dicentibus rogamus vos
domine intuitu dei. ut vestra recipiatis
et misero culpa remittatis. quia
mori non potest neque viuere licet. re-
ndit modo bene vindicatus sum. modo re-
mittat. Ab illa hora terror omnis
dyabolicus cessauit. Ex his ex-
emplis satis colligitur. quod secundum
quantitatem culpe etiam deus formet
quantitatem pene. Audi nunc quod te-
tibus filius osoletur. De diuiti-
bus atque superbis. **Ca. xlix.**

Fuit in regno francorum cle-
ricus quidam nobilis et di-
uites. que duo sepe hominem extol-
lunt. multis vicibus subiacuit. Qui
cum mortuus fuisset et in feretro posi-
tus multitudinem populi circumfere-
te. tam ex clericis quam ex laicis.
ipse se erexit cunctis audienti-
bus in hec verba prapens. Iustus
iudex iudicauit. iudicatum oden-
tauit odemnatum tradidit in ma-
nus impiorum. Quibus dominus se re-
clinans. iterum non obdormiuit. sed
de requie transiit ad laborem. de
deliciis ad miseriam. **Ca. l.**

In eodem regno alius quidam cleri-
cus fuit et ipse vicissus valde. sic
et superior. Qui cum admonitus

fuisse ab amicis de confessione
eetq; ei allatus corpus domini
a sacerdote. accipe noluit. ver
tensq; se ad pietem sic ait. Tu
ba canit apud inferos. eamus
hinc. Sicq; expirans tubam
secutus est infernale. **A**ppol
lomus. Si sic deus execratur di
uicias atq; supbiam. puto q
valde puniat blasphemiam.

Cesarius Valde deus punit
quando q; illud viciu etiam in
infidelibus sicut nuper didici ex
relacoe cuiusda monachi. Vi
laiens qui circa hereticos albi
enses cum domino Corado car
dinali satis laboravit.

Capitulum. li.

Quones fulkensis hereti
cus a hereticorum coadiu
tor cu vltimu castz suum reba
beret. in tantam erupit blasphemiam
ut diceret. velit. nolit deus
velit. nolit ecclesia Romana et
omnes sancti. ego terra meam
rehabebw. **M**oxq; de equo cui
infidebat ruens horribiliter tor
quebatur et cu a militibus esset
eleuatus. denuo ruit. pena; sol
uens blasphemie. **R**eductus ve
ro in domum sua pimu torquei
cepit in pedibus. Deinde in cruri
bus postea in pectore. et cu ei re
lictum fuisset officium lingue si
forte penitere vellet. Ipsamq;

confessione; prius contempnet.
circa quatuor menses a die qua
percutus est ipemittens expira
uit. **N**ec de diuicijs supbia at
q; blasphemia dicta sint. **Q**ua
tawro pena pdomibus prepa
ta sit finis vnius ostendat.

Capitulum. lii.

Quia illud tempus quo
Philippus rex inimicabat
Coloniensibus. propter Otto
nem. satelles quidam Jobanes
nomine cognometo danus p
uincia de p datus est. **H**ic cum
post multa mala moritur et eet
dyabolus morienti nimis ipor
tunus fuit. **I**n cuius aspecu pal
lens ac tremens. ad circustan
tes clamabat. **D**ate mihi gla
dium. ut repellam a me hunc qui in
festat me viz nigerrimu. **D**ice
tib; eis nemine h videm? inuo
ca deum. miser ille. despatus rnt.
Quid in possit pdesse. si mo illu
inuoceat. **M**ultu inquit. **T**uc
ille. **D**eus si potes adiuua me.
sicq; expirauit. **E**t satis timeo
q; modicu ei p fuerit ta infirma
et ta extorta inuocaco.

Capitulum. liii.

Eodem tpe seruus quida
aliqui cursor Ottonis ar
chidyaconi Leodiensis officiu
suu; deserens. multitudinim pto
nu. q; ruttawlgo dz associavit

Inter quos ep̄m se nominās. et
ep̄m p̄ insulā rep̄ntans. so c̄is
facere osueuerat peccatoꝝ ab
solutionē. Die quadā duob⁹
ex eis vidētib⁹ duos canes do
min⁹ ei immisit a q̄bus totus
laceratus et extinctus penā sol
uit dep̄dationis atq; irrisiōis
diuinorū sacram̄toꝝ. Quia p̄
dā homicidia frequēter sequū
tur. aliqua tibi p̄ferā exempla
de morte miserabili homicida
rum.

Ca. liij.

Quo duo āni elapsi sūt q̄
cūis q̄dam Mōsterien
sis defunctus est. Dic eū; domū
et pecūias mltas filio suo vni
co dimisi s̄. ille luxurise viuen
do cū meretricib⁹; et in tabernis
ōia sua mobilia osup̄fit. Do
mū vero sororio suo vendēs et
abiēs. pretiū illius in breuī di
lapidauit. Necessitate opellē
te ad eundē suum sororiū redi
ens ab eo tū p̄pter vxorē. tū p̄
pter venditā possessionē detē
tus est. Quē cum primū; hone
ste satis ac deinde negligētius
tractaret. ille ex indignatione
eū deserens domū venditā repe
tuit se circūuentiō querens. A
quo cū n̄bil p̄ iustitiā siue per
minas optinē poss̄. bipēm illū
in medio foro occidit. Mox i
ecclesia; sancti Pauli fugiens

clericis cantātib⁹ clamare cē
pit Vos dñi defendite liberta
tē vestrā. Qd et fecerūt. Venē
tes ad eū viri honesti i fide sua
eū educere voluerūt. volentes
inter ipsū et occisum seu occisi
amicos oponere misertū illius
Qd cū primū acceptas̄. mor
habito secū cōsilio respondit
Nō ingrediar. absoluti sitis a
pollicito Juramēto. Quē post
paululū vn⁹ ex sodalib⁹; vocā
ait. Eri Bernharde. eri vinū
optimū in tali vendit tabn a
Quos secut⁹ post modicū; p
ditus est et captus. Req̄situs
tur exisset de ecclesia r̄ndit Ita
mibi ardere videbat̄ pauimen
tū sub pedib⁹ meis: vt sustinē
nō possem. posito eo in rota. cū
mane scolares ad eū venissent
et dicerēt. Bernharde. Vitis
adhuc. Fuerat em; litteratus.
R̄ndit adhuc viuo. Moxq;
subiecit. In nocte t̄nsacta cam
pū istū plenū vidi de monib⁹
Nullū tamē signū vel verbum
penitēdis ab eo audire vel vi
dere potuerūt.

Ca. lv.

Quo tempe quodā tres
latrones iuxta Coloniā
rotali pena plexi fuisset ego al
tera die cū ceteris scholarib⁹ ac
currēs. que ab vno illoꝝ q̄ ad
huc ymebat; dicebāt̄ audiui

Requisitus quia hora mortui fuisset socij sui respondit hac nocte quando mortuus est iste qui iuxta me sedet totus campus coruiss fuerat repletus. Quos demones intellexim? in specie coruorum; anima egressa; expectantium. Et cum hoc miser ille vidisset nec vna quidem vice nobis audientibus deum inuocauit nihil habens contritionis. Ex quo colligitur quod hi qui male viuunt sepissime male finem indignant misericordia tam in presenti quam in futuro. Quam crudele peccatum sit sanguinem fundere et dissensiones fouere prius est exemplum.

Ca. lvi.

De episcopatu Coloniensi due generationes rusticorum; inimicicias mores exercebant. Habebant autem duo capita duos videlicet rusticos magnanimes ac superbos: qui semper noua bella suscitabant suscitata fouebant nulla fieri pacem permittebant diuino igitur nutu factus est ut ambo vno die morerentur. Et quod de vna erat proclia nomine Nuenkirche quod sic domino placuit qui per illos dissensionis malum ostendere voluit in vna fossa corpora eorum sunt posita. Mira res et inaudita cum clis qui aderant videntibus corpora eadem dorsa verterunt ad invicem capitibus calcibusque ipsis

que dorsis tam impetuose collidebantur ut caballos indomitos putares. Mor vnum extrahentes remoti? in alio sepulchro tumulauerunt et facta est rixa eorumque mortuorum causa pacis et concordie viuorum. Apollonius? Puto animas eorum magnam habuisse in inferno rixam. Cesari? De hoc questio nulla est. Apollonius? Si deus sic discordias rixas et iras prout in secularibus. Puto quod eadem vitia plurimum abhorreat in personis claustralibus. Cesarius. Hoc vno tibi ostendam exemplo.

Capitulum lviij.

Non est diu quod in quadam domo ordinis nostri edificium quoddam ad usus monachorum factum est. Quod quidam conuersorum videns et inuidens dyabolo cor inflammante aliquos ad diuersionem eiusdem operis incitauit. Qui cum venissent cum instrumentis suis ante refectorium monachorum auctoritate conspirationis corrumpit et expulit. Quo viso ceteri valde timentes cum multa festinatione et humilitate venerunt ad pedes abbatis peccatum suum confitentes a quo penitentiam susceperunt. Corpus vero conspiratoris in campo sepultum est.

Postea ad petitionem conuerso
ri sicut nobis retulit abbas no
ster qui audiuit: predictus abbas
petiuit veniam in capitulo generali
ut liceret ei corpus piectum po
nere in cimiterio. si non recordor
vter fuerit ei concessum vel ne
gatum. Refert tibi nunc aliqua ex
empla de vicio luxurie. que lux
uriosos satis quantitate terrent. *ca. lviij*

Aud Traiectum inferius
ante annos paucos sicut
mihi retulit eiusdem canonicus clericus quod
dam defunctus est. qui sancti moni
alem velata corripuit. Ut autem
Christus ostenderet. quod grauis
sit culpa ipsius sponsam violare
et signum in defuncti genitali
bus posuit. quod cunctis qui viderent
audire audire poterat esse terro
ri. Nolo autem illud exprimere
partes vrecundie feminarum. que
forte lecture sunt que conferi
mus. *ca. lviij.*

In villa quadam dyocesibus
Coloniensis que Luchim
dicitur. Puella quedam cuiusdam
honeste matrone ancilla ante
aliquos annos defuncta est. Sa
tis enim erat luxuriosa. satis va
ga. et valde secularis. Nocte quodam
in somnis ante Christi tri
bunal rapta est. in cuius circu
itu vidit angelos et apostolos
et martires et reliquorum ordinum

sanctos infinitos. Animabus
in medio deductis. ille ad glori
am. iste ad supplicia iudicaba
tur. Cumque hec ancilla videret et
tremere. accusate comicia ma
nus suppliciter ad iudicem te
tendit. Cuius ille misertus ait.
Quid me oportet? Da mihi mini
mum digitum tuum et ego dabo tibi
manus meas. Ac si diceret Da
mihi modicam fidem quod te de tuis
vitiis emendes. ego tibi dabo
gratiam meam. Sicque vigilauit
que cum visu retulisset quidam reli
giose matrone nomine Aleidi
que adhuc super de villa. Bin
zenmich. Respondit illa. Misere
remedia vite tue: satis omnino ta
les. Illa primum quod timebat: hinc
idem citius cessauit. Cumque ut
prius vitiis pristinis subiacere
ret. admonitioni flagella addu
tur. Nam cum per acerrimas infir
mitates expirasset. et nudata su
per aream tecta tamen linteamine
posita fuisset. Duo canes ante
domum in cuius se momorderunt
Superuenit tercius et quartus
deinde omnes canes ville. qui
se inuicem mordendo domum intran
tes linteamine suppositum abster
gentes dentibus suis continue
runt. Qui vix a rusticis fustibus
expulsi sunt. Cadauere ve
ro sepulto. canes fugati redeunt

sup eius tumulū interrupta bel
la renouauert. **T**imeo em q a
mīma modicū habuerit pacis
sicut interpretati sūt. Et q hui?
modi mulieres sepe magicis īfi
stūt artib? vt velēmī? possint
amari. otr idem viciū satis hoz
redū tibi pferā exēplū. **Ca. lx**

In Vallo villa diocesis
Traiectes: femina qdaz
mīsera die qdā pedes suos pel
ui imponēs. et ex illā retro suz
saltās. sic ait hic salto de pote
state dei: ī potestate dyaboli.
Quā dyabolus mox rapiens
et ī aera sustollēs. mltis q ad
erāt ī villa siue ex villā vidēt
b? vltra altitudines nemoruz
tūstulit. ita vt vsqz ī hodiernū
diem nusq? operet. **H**ec m de
male viuētib? et male morien
tib? cōpta sunt. De hīs vero q
bñ videbant? vixisse nec tñ bñ
cōsumati sunt. vnū tibi referaz
exēplū qd nūp audiui. **Ca. lxi**

Hoc āno cū abbas noster
iret ad capitulū genera
le iux? sit acū a quodā hospita
lario. tā ipse q abbas de stime
nu caritatiue satis suscepti sūt
Comedentibus eis. idem hospi
talius. erat em hospitla ma
gister. sedebat ad latus Henri
ci cellerarij nostri. Qui post
prandium dicebat iam dicto

abbati. **E**st vobis notus homo
iste? **E**ciam iquit. homo bon?
est et religiosus. **R**ndit Henri
cus. **C**redite mibi. ī malo sta
tu est: iaz ī mensa visu; habu
it infernalem. **M**ane vero cēlle
rario dicēte missaz. abbas nes
cio quo īstinctu. sicut ipse no
bis referebat. nīhil aliud per
totā missam orabat nisi hoc do
mīne da mibi bonū finem. **E**a
dem nocte p̄fatus hospitalari
us ad vicinū flumē solus va
dens: vestes exiit et de ripa ī
aqua saltauit. **E**t cū ibi mergi
nō poss? alciūs ascendit locus
pfudiozem querens. **V**igiles
de castro videntes hoc clama
bant. **B**one homo nō est tēpe
stium tali horā balnerari. **E**at
emī nox natiuitatis domīne
nostre. **Q**uid plura? **M**iser
rimus de littoze se precipitans
limo profundī īfixus est. at
q? submersus. **E**t territi sunt
valde audientes hec scientes
hominem plus q? triginta an
nis pauperibus seruīisse. **S**i
mīle contigit cuiādam conuer
so ī cōdīne nostro. qui pro
sanctissimo viro ab omnibus
habebat. **A**pollon? **S**atis
fcūz fateor interrogaci mee. s?
adhuc vnū ē qd nōsse velle. **Q**ui
dā putat mortē esse personam

Quibus concordat: quod mors in
spem hominis cum falce in picturis
repntatur. ¶ **Cesai?** Huic fa-
bule consecuit iudei: qui dicunt
vnum esse angelum: a quo iter-
ficiatur omne genus humanum. Tra-
hunt autem auctoritatem ab eo
loco ubi per angulum percussa sunt
omnia primo genita egypti. Quid
autem sit mors: satis dictum est in
caplo. p. huius distinctio. Re-
ferat tibi tam aliqua occasione
tue interrogacionis: unde satis
mireris. ¶ **Ca. lxij.**

Sicut veraciter audiui: ma-
trona quedam nobilis in
epatu Colomensi annos pau-
cos infirmata est. Que cum in extre-
mis agere videretur: multoq; ma-
trone tam ex ordine nobilium
atq; ministerialium circumstareretur.
inuncta est. In ultima vero colle-
ctawcas ad se cognatam suam
cum tamen vix loqui posset: ait. Re-
timeas? Non moriar mori. Vidi
enim mortem recedere a me: et in-
uadere clericum istum. Digito eum
demonstrans. Mirum in modum in
ipsa hora femina desolata cepit
meliorari: et clericus infirmari.
adeo ut die octauo moreretur.

¶ **Appollonius?** In qua foris vi-
dit mortem? ¶ **Cesai?** Nescio.
Si formam requiris. audi quod se-
quitur. ¶ **Ca. lxij.**

Repatu Colomensi villa cui
vocabulum est Stamlexim: duo mi-
lites habitabant ex quibus vnus
Bunthar? alius Hugowcaba-
tur. Nocte quadam. cum iam dictus
Bunthar? esset in partibus transma-
rinis. ancilla pueros eius antequam
iret cubitum. ad requisita nature
in curiam ducebat. Que cum staret
inter illos. ecce spiritus quidam mulieris
in veste murea et facie pallida. con-
tra ipsos ultro sepe respexit. Que
cum nihil loqueretur. et ancilla in
aspectu eius horreret. monstrum idem
possessio. Hugo is: qui prius erat
adiens ultra septem illi? predictum
mori respexit. Deinde ad cimiteri-
um de quo venerat rediens. post
paucos vero dies infans Bun-
thar? maior infirmus: ait Septimo
die moriar. Post alios dies sep-
tem morietur. Dirima sororum mea
Deinde post ebdomadam morietur
sororum mea minor. Quod ita factum
est. Post mortem vero infantum. mater
et ancilla de qua super dictum est defun-
cte sunt. Eodem tempore obiit Hu-
go miles et filius eius. horum te-
stis fidelis est. Verlacus superior
noster.

¶ **Cap. lxiii.**
Simile contigit in ecclesia Bu-
nensi. Tempe quodam
dictis vespis cum scolares in ipso
crepusculo ludos exercebant in clau-
stro viderunt de vno sepulchrorum

in quibus canonici solent sepe
hri: speciem quandam humane
forme egredi: que sup aliqua
sepulchra deambulans i quod
dam sepulchru: se demisit. p⁹
breue tēpus. mortuus est qui
dā canonicus. et i eodē tumulto
de quo fantasma illud egressus
est positus. Deinde p⁹ paucos
dies alter canonicus in eadem
eccā moritur. et in loco ubi in
gressum fuerat sepelitur. Chri
stianus Būnenb mōchus no
ster eidē visioni iterfuit. Hui⁹
modi visionibus quandoq³
futura prefignantur. **Capitulum.**
Se cū dum hec que di
cta sunt: beati quos dominus
inuenerit vigilātes. **Cesai**
us. O occasione huius verbi re
feram quod nuper audiui.

Capitulum. lrv.

Quoniam in alna domo cedis
nostri dyaconus legisset
euāgelium de offessorib⁹. sc³ Vi
gilate q³ nescitis qua hora dñs
vester ventur⁹ sit: verbis eisdē
opletis. quidā mōch⁹ in chō
ro cecidit et expirauit. Et timē
erūt omnes: verborum domini
effectū cōsiderātes. Vñ fratres
q³ nescimus qua hora domin⁹
noster venturus sit: vigilem⁹
fide: vigilemus et ope: vt cum
venerit: et p mortē pullauerit:

cōfestim et leti apiamus ei. **Q³**
nobis p³stare dignetur domi
nus noster Ihesus Christus:
qui venturus est iudicare vi
uos et mortuos: et seculum per
ignem. **AOJER.**

Explicit vndecima distinctio
Incipiunt capitula duode
cime distinctionis.

De pena et gloria mortuo
rum. **Capitulum. p.**

De pena Ludeuici Lantgra
uij. **ca. ij.**

De pena cuiusdam principis
Alemanie. **ca. iij.**

De clerico cuius corpus dya
bolus loco anime vegetabat
Capitulum. iij.

De pena Vithelmi cōitis Ju
liacensis. **ca. v.**

De pena sacerdotis cui⁹ aia⁹ pro
cbiam sui agitauerunt in pu
trum. **ca. vi.**

De pena scolteti de Rolmerq³
miss⁹ ē in Vulcanū. **ca. vij.**

Itē de scolteto de Leggemich q³
eūdē mōtē miss⁹ ē. **ca. viij.**

Itē de Brunone de flitert. qui
eundem Vulcanū proiectus
est. **ca. ix.**

Item de pena Brunonis filij ei⁹
cui in inferno propinatus est
Capitulum. x.

De Euerbarde milite: qui se
erexit in feretro. **ca. xi.**